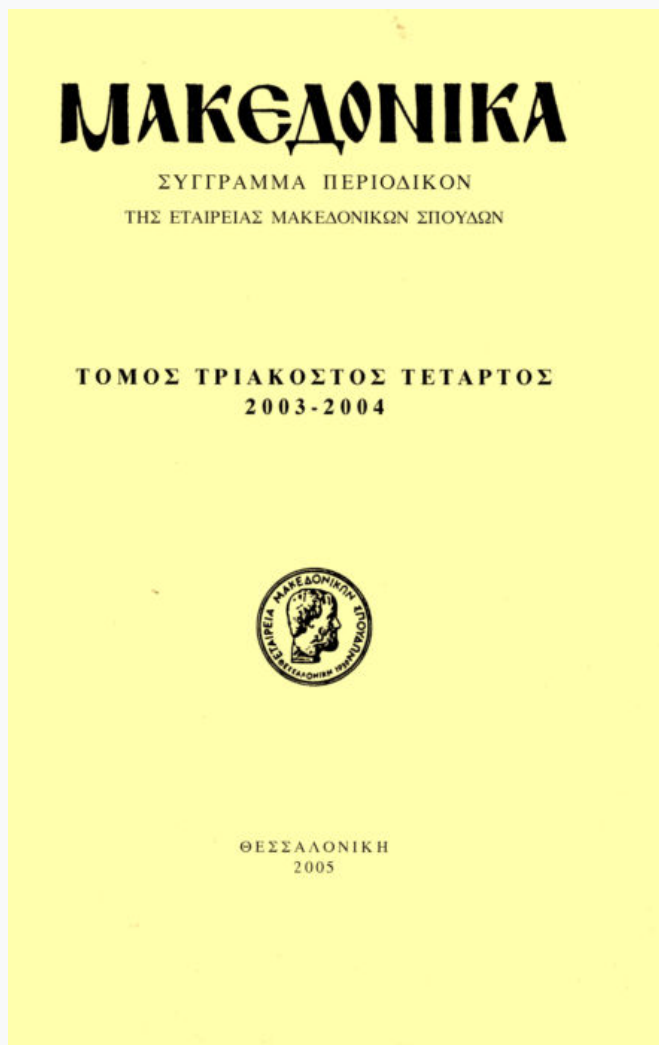

Μακεδονικά

Τόμ. 34, Αρ. 1 (2004)

Παλαίτυπα εκ Χοτσίστης (Hocisht) Κορυτσάς της βιβλιοθήκης Σωτηρίου Θ. Μπόρτση ή Κράλη

Ελευθέριος Καρακίτσιος

doi: [10.12681/makedonika.871](https://doi.org/10.12681/makedonika.871)

Copyright © 2014, Ελευθέριος Καρακίτσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καρακίτσιος Ε. (2004). Παλαίτυπα εκ Χοτσίστης (Hocisht) Κορυτσάς της βιβλιοθήκης Σωτηρίου Θ. Μπόρτση ή Κράλη. *Μακεδονικά*, 34(1), 109–148. <https://doi.org/10.12681/makedonika.871>

ΠΑΛΑΙΤΥΠΑ ΕΚ ΧΟΤΣΙΣΤΗΣ (HOÇISHT) ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ Θ. ΜΠΟΡΤΣΗ Ή ΚΡΑΛΗ

Ἡ κωμόπολις τῆς Χοτσίστης εὐρίσκεται 20 χλμ. περίπου ἀπό τὰ ἑλληνικά σύνορα (Κρυσταλλοπηγή). Στὰ 1915 λειτουργοῦσε ἀστική¹ Σχολή, ἥτο εὐρωσθη οἰκονομικά, τό ἑλληνικό στοιχεῖο ἀριθμοῦσε² 1.536 ἄτομα, ἐνῶ τό μουνσουλμανικό 243 ἄτομα. Τό ἔτος 1999 ἡ μαθήτρια Λυκείου Klodianna³, σήμερα βαπτισμένη Ἄννα Ζωηφόρου-Κράλη, φοιτήτρια τῆς γαλλικῆς γλώσσης στό Πανεπιστήμιο Ἑλβασανίου καί δασκάλα στό Φροντιστήριο Ἑλληνικῆς γλώσσης στή Χότσιστα Κορυτσαῖς μοῦ ἐπέδειξε μερικά βιβλία τοῦ παπποῦ τῆς. Ἡ συχνή ἐπαφή πού εἶχα ἔκτοτε καί ἡ ἐνίσχυσίς μου στό ἔργο τῆς ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν τοῦ μετοχίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μπαση Θεσσαλονίκης ὅπου ἐφημερεύω, ἦτο αἰτία νά μοῦ ἐμπιστευθῇ τήν κρυφή⁴ βιβλιοθήκη τοῦ παπποῦ τῆς Σωτηρίου Θεοδώρου Κράλη. Ὁ παπποῦς τῆς, μαραγκός στό ἐπάγγελμα, ἀπόφοιτος τῆς ἀστικῆς σχολῆς Χοτσίστης καί γνώστης τῆς ἑλληνικῆς, φρόντισε νά κρύψῃ τὰ κάτωθι βιβλία σέ εἰδικές κρυπτεῖς πού ὁ ἴδιος ἔκτισε ἐντός τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας του. Ἐγεννήθη τό ἔτος 1906 καί ἐκοιμήθη τό 1992 μέ διαῦγεια νοός. Ἔως τέλους τῆς ζωῆς του ἐδίδασκε τήν ἑλληνική γλώσσα στίς ἐγγονές του, τονώνοντας τό ἠθικό τῆς οἰκογενείας του ὑπέρ τῆς μητρός Ἑλλάδος, ἀφοῦ εὐτύχῃσε νά ἴδῃ τόν αὐτοκρημνισμόν τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος τοῦ Ἐνβέρ Χότζα στήν Ἀλβανία.

Τὰ βιβλία πού ἀριθμοῦσαν τή βιβλιοθήκη του εἶναι τὰ κάτωθι:

1. *Ἱστορία τοῦ Πατριαρχείου καί ἡ ἐκλογή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄*. Ἔχει 280 σελίδες. Εἶναι κολοβόν. Κυρίως ἀναφέρεται στό βιογραφικό καί τήν ἐκλογή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄. Εἶναι διαστάσεων 14x20 ἐκ. Ἐξεδόθη στήν Κωνσταντινούπολι, ὅπως ἀναφέρει στήν

1. Βλ. Ἑλ. Καραϊτίσιος, «Παλαίτυπα καί ἐνθυμήσεις Χοτσίστης (Hoçisht) Κορυτσαῖς», *Μακεδονικά* 33 (2001-2002) 331-338.

2. Βλ. René Puaux, *Δυστιχησμένη Βόρειος Ἠπειρος*, Πρόλογος Ἀχιλ. Λαζάρου, Ἐκδόσεις Τροχαλία, Χάρτης Ἐθνογραφικός Βορείου Ἠπείρου, 1913, σ. 6.

3. Τό ὄνομα προέρχεται ἀπό τή «λίστα ὀνομάτων» πού εἶχαν δικαίωμα νά διαλέξουν γιά τὰ παιδιά τους δίδοντας το κατά τή δήλωση γεννήσεως στό Ληξιαρχεῖον. Ὁ Ζωηφόρος Κράλης, γεωπόνος, τό διάλεξε γιατί τό δεύτερο συνθετικό εἶναι Ἄννα, τό ὄνομα τῆς μητέρας του.

4. Ἐάν ἕνα βιβλίο χριστιανικόν καί δὴ ἑλληνικόν ἀνακαλύπτετο ἀπό τό ἄθεο κομμουνιστικό καθεστὸς τοῦ Χότζα, θά ἦταν αἰτία ἐκκριζώσεως τῆς οἰκογενείας καί ἐξορίας μέ ὅλα τὰ ἄλλα συνακόλουθα.

ἀρχή (...). *Ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 18 Ἰουνίου 1901 / Κ. ΣΠΑ-ΝΟΥΔΗΣ*

2. Φυλλάδα ἐκμαθήσεως τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης μέ διαλόγους, 32 σελίδων, ἀκέφαλος-κολοβή διαστάσεων 12×14 ἐκ. μᾶλλον τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

3. *Καينὴ Διαθήκη ἦτοι ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ / ΚΑΙ / ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ*. Εἶναι δερματόδετο βιβλίον διαστάσεων 23×16 ἐκ. Ἔχει σελίδες 1-424. Εἶναι ἐκδοσις τοῦ 1879 μέ ἑλληνικόν κείμενον καί ἄλβανικόν μέ ἑλληνικοὺς χαρακτήρες ἀλφαβήτου, διότι δέν ὑπῆρχε γραπτὴ ἄλβανικὴ γλῶσσα τὸν 19ο αἰῶνα. Στό φ. 4α γράφει: *ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ / ΚΑΙ ΑΙ / ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ / ΠΑΡΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ / ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΤΥΠΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ⁵(...)/ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕ / 1879*

Ἔχει ἐνθυμήσεις γραμμένες ὅλες μέ ἀπλό γραφίτη ἀπὸ τὸν ἴδιον γράφει:

α) Στό φ. 1α *Sotirios Th(eodoru) Borshi*. Τό ἐπίθετον τοῦ Μπόρσης ἔλαβε ἀπὸ τὴ γενέτειρά του χωριὸ Μπόρσι Κορυτσᾶς. Τό ἐπίθετό του τό ἄλλαξε τό 1935 μετὰ ἀπὸ πιέσεις τοῦ ἄλβανικοῦ κράτους σέ Κράλης, στά πλαίσια τοῦ πλήρους ἐξαλβανισμοῦ τῆς Βορείου Ἡπείρου.

β) Στό φ. 2α *Χρυσάνθη Ἠλία Κάλτσου / 1919 καί Hrisandi Elia Caltzos*.

γ) Στό φ. 2β *Σωτήρης Θεοδώρου Μπόρσης / 1918*.

4. Εἶναι ἓνα βιβλίον θεάτρου ἀκέφαλον. Ἔχει διαστάσεις 12×18 ἐκ. καί ἀρχίζει ἀπὸ 8-65 σελίδα. Διαπραγματεύεται τό θέμα: *ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ / ΤΡΑΓΩΔΙΑ / ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ / (...)* κ.τ.λ.

Στή σελ. 64: *ΣΚΗΝΗ ΣΤ' / ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ*

(...) Ἀχ τί καιρόν ἐδιάλεξες, ὦ Χάρε νά μέ πάρης /
Ἐνῶ ἀνθίζουν τὰ βουνά, κι ὁ κάμπος πρασινίζει /
Ἄ δέν ἀκούεις πῶς βροντᾶ τὰ ὄπλα του ὁ Ἄρης /
Κ' ὑπὲρ πατριδος πόλεμον ἀπανταχοῦ σαλπίζει; /
- Ψῆσατε Τοῦρκοι, ψῆσατε τό εὐμορφον μου σῶμα /
Ἀλλά τοῦ Διάκου τὴν ψυχὴν δέν θέλετε τὴν ψῆσει /
Αὐτὴ θά ἴδῃ ἄνωθεν τοῦ Κράτους σας τό πτώμα /
τοῦ Γένους τὴν ἀνάστασιν καί τότε θά σκιρτήσῃ /
Καί εἰς Οἶτην ἀηδῶν ἡ φύσις ὅταν θάλλῃ /
γλυκόφωνα θά ψάλλῃ
Καί εἰς τοὺς διαβαίνοντας ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας /

5. Τό ἀναγραφόμενο ἑλληνικόν κείμενον στὴν ἴδια σελίδα ἀριστερὰ ὑπάρχει καί στά ἄλβανικά στὴ δεξιὰ πλευρὰ μέ ἑλληνικὴ ἀλφάβητο.

φωνή τῆς φιλομῆλας /
 Ἐδῶ θά λέγῃ, ἔπεσεν ὁ Διᾶκος Τούρκους σφάζων /
 κι' ἐλευθερίαν κράζων.

Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα ὅπως ἀναφέρει: ΤΕΛΟΣ / ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙ-
 ΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1914 / ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ (...)

5. ΟΙ / ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΟΙ. Βιβλίον θεάτρου ἀκέφαλον, ἔχει διαστάσεις
 12x18 ἐκ. καί ἀρχίζει ἀπό σελίδα 4 ἕως 48 σελίδα. Εἶναι σταχωμένο μαζί μέ
 τό ὑπ' ἀριθμ. 4 καί τά ἐπόμενα 5, 6, 7 ἀπό τόν κτήτορά του.

6. Η ΓΕΝΟΦΕΒΑ / ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ Εἶναι βιβλίον διήγημα τό γνωστόν ἡ
 ΓΕΝΟΒΕΦΑ διαστάσεων 12x18 ἐκ. κολοβόν. Ἔχει σελίδες 1-80 καί εἶναι
 σταχωμένο μαζί μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 4, 5, 6, 7 ἀπό τόν κτήτορά του. Ἐξεδόθη
 στήν Ἀθήνα. ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (...) 1914

7. ΙΣΤΟΡΙΑ / ΤΟΥ / ΜΕΓΑΛΟΥ / ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ / ΒΙΟΣ, ΠΟΛΕΜΟΙ ΚΑΙ
 ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ / ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ /
 1914. Ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ. Ἔχει σελίδες 1-94 καί περιέχει τήν ἱστορία
 τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Εἶναι σταχωμένο μαζί μέ τά ὑπ' ἀριθμ. 4, 5, 6
 ὅλα μαζί ἀπό τόν κτήτορα Σωτήριο Θ. Κράλη ἢ Μπόρση.

8. ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ / ΕΚΛΕΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (...) Διήγημα
 πού ἔχει διαστάσεις 13x18 ἐκ. καί σελίδες ἀπό 1-48. Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα.
 ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ / Π. Α. ΔΙΑΛΗΣΜΑ ΚΑΙ ΣΙΑ / ΒΟΡΕΟΥ 8 - ΑΘΗΝΑΙ.

9. Ο / ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΙΚΑ / ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ. Ἔχει διαστάσεις 13x
 19 ἐκ. Ἔχει σελίδες 1-143. Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα. ΕΚΔΟΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ
 ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ / ΥΠΟ / ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Κ. ΜΙΣΙΤΣΗ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1904 /
 Γιά νά ἐκδοθῇ χρησιμοποίησε συνδρομητᾶς Χοτοσίσσης, ὅπως θά ἰδοῦμε στή
 συνέχεια στήν κατ' ἐκλογήν παρουσίᾳ τοῦ πίνακος τῶν συνδρομητῶν:

ΑΘΗΝΩΝ: Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιερέας

Ἡγούμενος Δουλγέρης Ι. Μ. Πεντέλης	
Τιμόθεος Ἀναστασίου	Ἀρχιμανδρίτης
Χρυσάνθος Μακρῆς	Ἀρχιμανδρίτης
Γεράσιμος Βεργινιάδης	Ἀρχιμανδρίτης
Κ. Διαλησιμᾶς	-
Χ. Ἰωαννίδης	Καθηγητής
Ἀγ. Διαλησιμᾶς	Σχολάρχης
Κ. Σακελλαρίου	ἱατρός
Μ. Λιβαδινός	ἱερεὺς
Μπρατουιώτης	»
Χ. Καλαφάτης	»

Δανιήλ Κουτλουμουσιανός	μοναχός
Δ. Χ. Ματθόπουλος	φιλόλογος-θεολόγος
Γ. Στρατούλης	έμπορος
Ήντ. Βαρβαρίγος	»
Δ. Τερζόπουλος	»
Κ. Μαλικόπουλος	»
Χ. Μητρόπουλος	»
Ήθ. Χριστογιαννόπουλος	
Ήλ. Μαγγιώρος	
Ήθ. Καλουντούρος	
Παν. Τρεμπέλας	φιλόλογος
Κ. Διαλησιμᾶ	
Αἰκ. Ματθαιοπούλου	
Ίω. Πέτκος	
Μακάριος Μυριανθεύς	
Δ. Λεκάκης	
Ήρ. Θεοδοσίου	
Ίω. Λαλιώτης	
(.....)	
Βασ. Χριστόπουλος	Δεκανεὺς ἱππικουῦ
Ίακ. Σταμάτης	Ίεροδιάκονος Ήγ. Τρίκκης
(.....)	
Μονή Πεντέλης	
(.....)	
Ήλ. Πετρόπουλος Χοτσιασινός	
Σολομών Νάφ	
(.....)	

Ήχαΐας ἐπαρχία ἔχει ἄρκετά ὀνόματα ἐπίσης: Ήγᾶ Λαμίας, Ήμφίσσης, Ήργους, Ήγνιᾶς Βόλου, Ήργαλαστής, Μακρινίτσας ἔχει συνδρομητάς περὶ-που 40, Λεχώνια 10, Διστόμου Μονή Ήσίου Λονκά 9, Ήθάκης, Καρπενησίου, Λευκάδος, Πειραιῶς, Ποταμοῦ Κυθήρων, Πύργου Ήλείας, Φαρσάλων, Ήγιασμένον Κρήτης, Ήγίου Ήθρους Αἰκατερίνης (Κατερίνης), Βατούμ Ρωσίας 20 συνδρομηταί, Βοστίνης 12, Δράμας, Μεταλλεῖων ΔΕΝΕΚ Διδ/λοι Ήστικῆς Σχολῆς καθηγηταί 10 μαθητές 9, Κων/λεως 31 συνδρομητές Σάρδεων 2. Ήωακεμείου Παρθεναγωγείου συνδρομητές 65, Σμύρνης 160 συνδρομητές, Καλύμνου 30 ἄτομα, Μυριόφυτο 15, Γανόχωρων, Ζίτσης 15, Πανόρμου 2, Σάμου 56, Σινώπης Πόντου 21, Σύμης 26, Σερρών 9 ἱερεῖς ἐκ τοῦ συνόλου 65, Νιγρίτης 39, Λιβαδίου Ήλύμπτου 5 κ.τ.λ.

Τό βιβλίον εἶναι σταχωμένον μέ τό ὑπ' ἀρίθμ. 65, 66 καί 67 ἀπό τόν Σωτήριον Κράλη.

10. Καταστήματα ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / EN ΑΘΗΝΑΙΣ / ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Ἐναφέρω χάριν συντομίας μόνον τοὺς τίτλους τοῦ καθενὸς βιβλιαρίου, ἥτοι:

11. Βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	σσ. 1-20
12. Βίος Κασσιανῆς	σσ. 1-25
13. Μᾶρκος Βότσαρης ἥρωα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. 25η Μαρτίου	σσ. 1-32
14. Βίος τοῦ Ἀθανασίου Διακόνου	σσ. 1-32
15. Βίος τοῦ Κων/νου Κανάρη	σσ. 1-18
16. Ἀρματολοὶ καὶ κλέφται	σσ. 1-40
17. Θυσία Ἀβραάμ	σσ. 1-18
18. Τελευταῖαι στιγμαὶ Μεγ. Ναπολέοντος	σσ. 1-22
19. Ἱστορία Μεγάλου Ἀλεξάνδρου	σσ. 1-26
20. Ἡ Πατρίς μας	σσ. 1-16
21. Ἱστορία Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου	σσ. 1-42
22. Ἱστορία Κολοκοτρώνη	σσ. 1-18
23. Κατζαντώνης (συγγ.) ὑπὸ Ράμφου	σσ. 1-48
24. Τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸν ὑπὸ	σσ. 1-22
25. Τὰ 36 νέα παραμῦθια	σσ. 1-48
26. Τὰ 45 παραμῦθια τοῦ λαοῦ	σσ. 1-48
27. Τὰ 50 παραμῦθια τοῦ λαοῦ	σσ. 1-48
28. Τὰ 52 παραμῦθια τοῦ λαοῦ	σσ. 1-48
29. Βίος τοῦ Μπερτόλδου	σσ. 1-14
30. Βίος τοῦ Μπερτολδίνου	σσ. 1-14
31. Βίος τοῦ Κακασένου	σσ. 1-12
32. Βίος Αἰσώπου	σσ. 1-10
33. Μῦθοι Αἰσώπου	σσ. 1-60
34. Ἡ Γενοβέφα	σσ. 1-18
35. Τὸ φορικτὸν λάθος	σσ. 1-16
36. Μάγη τοῦ Ὁρωλογίου	σσ. 1-12
37. Τὰ Μυστήρια τοῦ Μπόσκου	σσ. 1-18
38. Πνευματικὸς καθρέφτης	σσ. 1-24
39. Ὁδοιπόρος	σσ. 1-24
40. Τὸ καναρίνι	σσ. 1-16
41. Ὁ Φιάκας	σσ. 1-18
42. Ἀβαξ	σσ. 1-14
43. Ἀφροδίτη ἡ φιλομυδὴς	σσ. 1-12
44. Τὰ λιανοτράγουδα	σσ. 1-12
45. Ὁ Σεβνταλὴς τραγουδιστὴς	σσ. 1-12

46. Ὁ νέος τραγουδιστής	σσ. 1-12
47. Τραγούδια τοῦ Μαΐου	σσ. 1-12
48. Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος	σσ. 1-22
49. Μικρός ὄνειροκριτής	σσ. 1-48
50. Ἀγαθαγγέλου χρησμοί	σσ. 1-20
51. Διηγήματα τοῦ ποδογύρου	σσ. 1-22
52. Διηγήματα Δημητρακοπούλου	σσ. 1-18
53. Οἰκιακή μαγειρική	σσ. 1-50
54. Βιογραφία τοῦ Πετμεξᾶ	σσ. 1-12
55. Παιδικοὶ διάλογοι	σσ. 1-36
56. Ροβινσών	σσ. 1-28
57. Ὁ κύριος Κρομμύδας	σσ. 1-18
58. Ναστραδὶν Χότζας	σσ. 1-40
59. Σεβάχ θαλασσινός	σσ. 1-26
60. Συντίπα μυθολογικόν	σσ. 1-22
61. Ὁ νέος Κόσμος	σσ. 1-18
62. Ἐρωτική ἐπιστολογραφία	σσ. 1-18
63. Λαϊκὴ ἀστρονομία	σσ. 1-18
*Ὅλα εἶναι διαστάσεων 12x18 ἐκ. τῆς ἰδίας ἐκδόσεως.	

64. ΕΓΚΩΜΙΑ ΚΑΙ ΥΜΝΟΙ / ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ / Μοναχοῦ Ξεροποταμινοῦ / Εἰς τὴν Παναγίαν, τοὺς Ἀρχαγγέλους καὶ / διαφόρους Ἁγίους/. ΕΙΛΗΜΕΝΑ / ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΙΚΟΥ / τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ / Διαλόγου Πάπα Ρώμης / ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ / ΣΑΒΒΑ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ / Κελλιῶτου Βατοπεδινοῦ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ / 1908.

*Ἐχει ἐν ὅλῳ 165 σελίδας καὶ στὰ τελευταῖα φύλλα περιλαμβάνονται οἱ συνδρομηταί. Ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔχομεν 139 μοναχοὺς τὸ πλεῖστον καὶ ἐλαχίστους ἐκεῖ ἐργαζομένους. Ἀπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἔχομεν 14 συνδρομητὰς καὶ ἀπὸ τῆς Σμύρνης 3 μόνον.

65. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ / ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ / ΤΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ / (ἀθλήσαντος ἐν Μυτιλήνῃ) / ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΤΣΟΥΓΡΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ / 1908. Ὁ Ἅγιος ἄθλησεν εἰς Μυτιλήνην. Τὸ βιβλίον ἔχει 32 σελίδες. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ / 1908.

66. ΩΦΕΛΙΜΟΣ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ / ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ / ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ / ὑπὸ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος Ποστελνίκου / ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (...) Τὸ πρῶ-

τον ἐξεδόθη ἀναλώμασι τῶν τιμιωτάτων ἐν / πραγματευταῖς αὐταδέλδων Ἰωάννου Ρέσσου εἰς / καὶ προσηνέχθη δι' ἐπιστασίαις δὲ κύριον / Φιλίππου Θεοφάνους ἐν ἔτει 1805 / ἐκδίδεται τὸ δευτέρον ὑπὸ Κοσμᾶ Γ. Καραμηνᾶ μοναχοῦ ζωγράφου / Σμύρνης / τυπογραφεῖον Ν. Μαροκοπούλου / 1908. Ἔχει σελίδες 1-22. Εἶναι κολοβόν.

67. ΙΣΤΟΡΙΑ / ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ / ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ / τοῦ ΣΟΛΩΝΟΣ ΒΛΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΚΟΡΤΣΗ / (...) ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ⁶. Τὸ βιβλίον ἔχει διαστάσεις 23×16 ἐκ. καὶ 286 σελίδες. Εἶναι πανόδετο. Στό φ. 1α ἀναγράφεται: πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ νεότητα / τὸ νῦν μᾶλλον καὶ μελετήσῃ / τὰ παραδείγματα ἐνὸς ἔθνους / ποῦ ἔγινε μέγα (...).

68. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΥ / Η / ΚΑΣΣΙΑΝΗ / ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΙΟΣ / ΤΗΣ ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ / (...) ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ «ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ» ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Τὸ βιβλίον ἔχει 780 σελίδες καὶ ἐξεδόθη στὴν Ἀμερικὴ. Εἶναι πανόδετο διαστάσεων 16×23 ἐκ.

69. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΕΥΡΩΠΗΣ / ΑΣΙΑΣ / ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ. Ἀκέφαλον-κολοβόν 25-102 σελίδες, διαστάσεων 13×18 ἐκ.

70. ΙΣΤΟΡΙΑ Ἀκέφαλον-κολοβόν ἀρχίζει ἀπὸ τὴν 5-148 σελίδα. Εἶναι ἱστορία ἀρχαίων χρόνων καὶ στὰ περιεχόμενα ἀναφέρονται ἐκτὸς τῶν ἄλλων Α' ΜΕΡΟΣ / Φίλιππος ὁ Μακεδών, Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, Περί τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου. ΜΕΡΟΣ Β' / Περί κτίσεως τῆς Ρώμης, Βασιλεῖς Ρώμης (...) Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, διαστάσεων 12×18 ἐκ.

71. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ / ΤΗ. RIBOT / ΑΙ ΑΣΘΕΝΙΑΙ / ΤΗΣ / ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ / μετάφρασις / Πετρούλας Ψηλορείτη. Εἶναι διαστάσεων 14×21 καὶ ἔχει σελίδες 156. Εἶναι κολοβόν.

Στὴ σ. 19 ὑπάρχει γραμμένη ἐνθύμησις στὰ ἄλβανικά:

α) *Kujtim nga Sotir Krali* (= Ἐνθύμησις ἀπὸ Σωτηρίου Κράλη)

β) Ἐντὸς τοῦ βιβλίου ὑπῆρχε μία φωτογραφία τοῦ Σωτηρίου Κράλη.

γ) Ἐντὸς τοῦ βιβλίου ὑπῆρχε ἓνα ἑλληνικὸ χαρτονόμισμα μὲ ἡμερομηνία 6.4.1940 ΔΡΑΧΜΑΙ 10 ΔΕΚΑ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Σωτήριος Θ. Κράλης ἀπὸ τῆ Χοτσίστα εἶχε δοσοληψίες μὲ τὴν Ἑλλάδα ἕως τὸ 1945 ποῦ ἐπεβλήθη καὶ ὁ κομμουνισμὸς στὴν Ἀλβανία καὶ ἔκτοτε ἀπομονώθηκε στὴ Χοτσίστα.

6. Ὁ Σωτήριος Θεοδώρου Κράλης προμηθεύεται βιβλία καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, ὅπου ὑπάρχει ἀδελφότητα Ἑλλήνων Χοτσίστης.

72. Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ / ΚΛΕΦΤΙΚΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ Η / ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ / ΥΠΟ / Κ. ΡΑΜΦΟΥ / ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ (...) ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΑΘΗΝΑΙΣ / 1908 διαστάσεων 18x14 εκ. Έχει σελίδες 1-48.

73. ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ / ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ /

Έχει σελίδες 89 άρχίζει με την ίδρυση της πρώτης εκκλησίας ἡτοι:

1) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (...) ἕως καὶ τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν μέχρι τὸν Μέγαν Φῶτιον καὶ περιληπτικὰ κεφάλαια γὰρ τοὺς διαμαρτυρομένους (...)

29) Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τὰ προνόμια

30) Τὰ μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας

31) Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἐλευθέρου κράτους μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ

32) Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα / Επίλογος / (...) / ΣΙΔΕΡΗ ἐν Ἀθήναις. Έχει διαστάσεις 14x21 εκ.

74. ΓΕΝΙΚΗ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΣΥΝΤΟΜΟΣ / Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ δ.φ. / (...) ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΔΙΧΩΣ ΝΑΧΟΥΜΕ / ΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΙΟΥ εἶναι σχόλιον στὸ Α΄ θεώρημα Ἡ ὑπόστασις εἶναι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς προγενεστέρα τῶν τροποποιήσεών της

δ) Στὴ σ. 4 στὸ θεώρημα Ε΄ / Εἰς τὴν φύσιν δὲν δύναται νά ὑπάρξουν δύο ἢ περισσότεραι ὑποστάσεις τῆς αὐτῆς ἡτοι τῆς αὐτῆς ιδιότητος (ὕψης = ΔΙΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ἡ λέξις * καὶ παραπέμπει στὴν ὡα γράφοντας: * ΔΕΝ Τ' ΑΡΕΣΕΙ Τ' ΑΝΤΩΝΗ Κ. Η ΛΕΞΙ Η ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ, Η ΑΠΟΛΥΤΗ ΕΧΕΙ ΣΥΝΙΘΗΣΕΙ - ΚΑΤΑ / ΠΟΘΕΝ ΔΕΙΧΝΕΙ - ΝΑ ΚΛΙΝΗ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ / συμπλεγματικὸ μονόγραμμα τοῦ Σ καὶ Μ).

ε) στή σ. 45 κάτω ὡα: ἐννοεῖ τὸν Καρτέσιον, κυρίως Bruno

στ) στή σ. 46 κάτω ὡα: πρβλ. Bucher καὶ Leibnitz

ζ) σ. 48 κάτω ὡα: * ΕΝΑ ΤΡΟΜΕΡΟ ΛΑΘΟΣ ΒΑΣΙΚΟ ΣΕ ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΧΑΛΑΣ ΟΛΟΤΕΛΑ ΟΛΟ ΤΟΝ / ΕΙΡΜΟ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ, ΠΡΟΣΕΧΕ ΟΤΑΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΞΕΡΕΙΣ ΠΩΣ / ΘΑ ΔΙΑΒΑΣΤΗΣ / 11/31 (= Νοέμβριος 1931) ΑΝΤΩΝΗΣ Σ(υμεών) ΜΠΟΡΣΗΣ

Ὁ Ἀντώνιος Συμεών Μπόρσης εἶναι ἀδελφός τοῦ Θεοδώρου Μπόρση πατέρα τοῦ Σωτηρίου Θεοδώρου Μπόρση. Ἀπὸ ὅτι φαίνεται ὅλες οἱ παραπομπές στὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀντωνίου Μπόρση, ποὺ προφανῶς εἶναι μορφωμένος. Ἀπὸ ὅ,τι μέ πληροφόρησε ὁ Ζωηφόρος Σωτηρίου Κράλης υἱός τοῦ Σωτηρίου Μπόρση, ποὺ εἶναι γεωπόνος, ὁ Ἀντώνιος εἶχε σπουδάσει στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ διετέλεσε καθηγητὴς στὴν Ἀστικὴ Σχολὴ Χοτσίστης ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Ἐξῆσε καὶ πέθανε στή Χοτσίστα.

η) Στή σ. 49 σημειώνει ὁ ἴδιος γραφεύς: *ordo ac connexio rerum idem est ac ordo / et conexio idearum* μεταφυσικός παραλληλισμός ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν δυαλισμὸν Καρτεσιῶν / καὶ ἐμπειρισμὸς Locke BIBΛ/ΛΕΙΟΝ Ι. ΣΙΔΕΡΗ

Τὸ βιβλίον ἔχει διαστάσεις 13x21 καὶ ἐν ὅλῳ 112 σελίδες. Σταχωμένη μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 74.

α) Στή σ. 1 ἄνω ὧα γράφει ἐνθύμησι μὲ ἀπλό γραφίτη: Σωτήριος Θεοδώρα Μπόρσης / 1927

β) Στή σ. 65 ἄνω ὧα μὲ ἀπλό γραφίτη εἶναι σημειωμένο: Σωτήριος Θεοδώρα Μπόρσης τῇ 19 Ἀπριλίου / κατὰ τὸ ἔτος 1921

γ) Στή σ. 112 κάτω ὧα: Σωτήριος Θεοδώρα Μπόρσης τῇ 27 / Μαΐου κατὰ τὸ ἔτος 1921

Τὸ ἐπίθετο Μπόρσης εἶναι τοπωνυμικὸ τοῦ χωριοῦ Μπόρσι ἀπ' ὅπου κατὰγεται ὁ παπποῦς τοῦ Σωτηρίου. Ἀργότερα, ὅπως ἀνέφερα, ἔλαβε τὸ ὄνομα Κράλης.

75. *Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ / EN MESON YPIEINHS / ANEY ΦΑΡΜΑΚΩΝ* τοῦ REDDIE MALLET / μετάφρασις Ἀλεξάνδρας Μιχαηλίδου / (...) *ΕΚΔΟΣΙΣ Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΑΘΗΝΑΙ*. Τὸ βιβλίον ἔχει διαστάσεις 10x15 ἐκ., σχῆμα τσέπης μὲ 152 σελίδες. Διαπραγματεύεται πολλὰ θέματα ὅπως: *Ξηροφαγία, διαιτητική, ἄλας, κρέας, τὰ ὀπωρικά κ.λπ.*

76. *ΗΘΙΚΗ*. Τὸ βιβλίον εἶναι κολοβόν, διαστάσεων 20x14 ἐκ. μὲ 314 ἐναπομείναντες σελίδες.

Ἔχει ἐνθυμήσεις ὅπως σ. 1 ἄνω ὧα μὲ μελάνι πέννης:

α) *Libido* = τὸ θυμικόν

β) Ὁ φίλος Ἀντώνης Κουγιονιτζέλης πα / ρασυρόμενος ἀπ' τὸν ἀχαλί-νωτο καλπα / σμὸ τῆς παντογνωσίας του, κάνει τὴν κου / ταμάρα νὰ ... κρίνη καὶ νὰ ἐπικρίνη τὸν Σπινόζα καὶ νὰ χαρακτηρίζη τὴν φιλοσοφία του / ἀσαφῆ καὶ τὰ παρόμοια γιὰ τὸν ἀπλοῦ / στατο λόγο ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀντιληφθῇ / 23.1.31 (σύμπλεγμα μονογραφῆς)

γ) ἀπόλυτος προορισμός = τὸν κακόν του τὸν καιρό σύλληψις στή σ. 3 γράφει πάλι: α) *ΔΗΛΑΔΗ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ ΕΝΩΣΗ ΤΟΥ* στὰ νεώτερα χρόνια τέ-τοιο / σύστημα ἔκανε ὁ Leibnitz ποὺ ἀποκλίνει στὸν ἰδεαλισμὸ Fechner (νόμος Weber) ἐπέκτασις Hoffding / ὁ Flackenberf / *Geschichte der neuen Philosophie* λέγει τὸ τοῦ Fechner *idealistische gewendeter / Spinozismus* (τὸ ὄντως ὁ εἶνε βέβαιον ἐμφανίζεται / ὡς διπλοῦν καὶ εἶνε ἀδιαχώριστα - Wundt < ὀφείλει / νὰ νοεῖται μόνον ὡς ἐμπειρικὴ κύρωσις τοῦ ὅτι ἀντι / στοιχοῦσι κ.τ.λ. *. Ἡ παραπομπὴ γίνεται γιὰ τὴν ζ' ἐνθύμησι τῆς σ. 48.

77. Ὁ λήσταρχος Κακαπάτης / καὶ ἡ Ὁρφάνη. Εἶναι βιογραφικὸ τοῦ λή-σταρχου Κακαπάτη-Νταβέλη κ.τ.λ. Εἶναι 14x20 ἐκ., σσ. 23-850. Ἀκέφαλον-κολοβόν.

78. Ὁ Φαντομάς. Εἶναι ἀκέφαλο κολοβό, διαστάσεων 14×20 ἐκ., σσ. 23-850. Μυθιστόρημα.

79. ΡΟΜΑΝΤΖΟ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ / Ἀθήναι 10.7.1936. Ἔχει σελίδες 1-142. Πρόκειται γιὰ τὸ γνωστὸ περιοδικό.

80. / ΗΛΙΑ ΙΟΥΛ. ΤΖΑΝΕΤΗ / ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ / Εἶναι ἀκέφαλο-κολοβό. Ἔχει σελίδες 3-208, διαστάσεων 13×20 ἐκ. Ἀποκαλυπτικὸ γιὰ τὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία ὅπως ἄλλα βιβλία. Μὲ ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν Φιλικῶν καὶ τὸ ἀποκρυπτογραφημένο σύστημά της. Ἐξεδόθη στὴν Ἀμερικὴ μᾶλλον στὴ Μασσαχουσέτη τὸ 1928, ὅπως φαίνεται στὸ παρακάτω βιβλίο ὑπ' ἀριθμ. 84 τοῦ ἰδίου συγγραφέως πανομοιότυπη ἔκδοση. Στὴ σ. 184 γράφει:

Κατάλογος μελῶν τινῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας / ἀναφερομένων εἰς ἀνευρεθέντα ἔγγραφα: Παραθέτωμεν κατωτέρω εἰς ἀλφαβητικὴν σειρὰν τὰ ὀνόματα 1100 περίπου Φιλικῶν, ὡς καὶ τῶν / τόπων καταγωγῆς / των. Ὁ κατάλογος φυσικὰ ἐλλιπὴς / καθ' ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἀνήρχοντο / εἰς 60000 περίπου μελῶν. Δημοσιεύομεν / τὰ ὀνόματα μόνον ἐκείνων ποὺ / ἀναφέρονται εἰς ἔγγραφα ποὺ ἐρευνήσαν / οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν Ἐταιρείαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν / Ἐπανάστασιν. Τὰ ὑπόλοιπα ὀνόματα ἀποτελοῦν / τὴν μεγάλην στρατιάν τῶν ἀγνώστων ἀγωνιστῶν / τῆς Ἑθνικῆς Ἐθνεγερσίας. Πλεῖστοι ἐξ' αὐτῶν ἐμνηθήσαν εἰς Ρωσίαν / καὶ ἄλλας ἡγεμονίας καὶ εἰς ἄλλας χώρας / Εἰς τὸν κατάλογον αὐτῶν δέον νὰ προστεθῶσιν / Ζαῖμαι, Λόντιοι, Δεληγιάνναι, Μαυρομιχάλοι, Πλαποῦται / Νοταραῖοι, Μποτσαραῖοι (...) κ.λπ.

Στὴ σελίδα 100 κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰ ἀρχίζουν τὰ ὀνόματα τῶν Φιλικῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατ' ἐπιλογὴν ἀναφέρω μερικὰ δεῖχνουν τὴν καταγωγὴν των:

σ. 185: Ἀγαθάγγελος ἐπίσκοπος Ἑλούς	Πελοπόννησος (...)
σ. 187: Ἀνθίμος Γαζῆς	Πήλιον
Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός	Παλαιαὶ Πάτριαι
Γρηγόριος ἐπίσκοπος Ναυπλίας	Ναῦπλιον (...)
σ. 188: Γρηγόριος Δικαῖος (Παπαφλέσσας)	Πελοπόννησος (...)
σ. 189: Ζαχαρίας ἐπίσκοπος Κορίνθου	Κόρινθος (...)
σ. 190: Θεόφιλος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας	Ἀλεξανδρεῖα (...)
Ἰωσήφ Θεοδωρόπουλος	Κων/λῆς (...)
Ἰάκωβος Θεοδωρίδης ἱερέας	Ἦδρα (...)
Ἰγνάτιος ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου	Ἀρδαμερίον (...)
Ἰερόθεος ἐπίσκοπος Πάρου-Νάξου	Πάρος (...)
Ἰωακεῖμ ἐπίσκοπος Μαρτίνης	Μαρτίνη (...)
Ἰωσήφ ἐπίσκοπος Ἀνδρούτσης	Ἀνδρούτση (...)
Λεόντιος Ἰωάννου ἱερεὺς	Κων/λῆς (...)
Στέργιος Ἰωαννίδης	Πήλιον (...)

σ. 192: Βυάρος Καποδίστριας	Κέρκυρα (...)
Αὔγουστίνος Καποδίστριας	Κέρκυρα (...)
σ. 193: Α. Καρακίτσιος	Μονεμβασιά (...)
σ. 199: Ι. Νίκογλου	Φιλιπούπολις (...)
σ. 199: Π. Νικολόπουλος	Σμύρνη (...)
σ. 199: Ι. Παπανικολάου	Πόντος (...)
σ. 199: Γεωργάκης Ὀλύμπιος	Ὀλυμπος (...)
σ. 203: Μιχαήλ Σοῦτσος ἡγεμὼν Μολδαβίας	Μολδαβία (...)
Γρηγόριος Σοῦτσος	Κων/λις
σ. 205: Ἀθανάσιος Τσακάλωφ	Ἰωάννινα
σ. 205: Νικηφόρος Τσακάλωφ	Ἰωάννινα
σ. 207: Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης	Κων/λις
Νικόλαος Ὑψηλάντης	Κων/λις
Γεώργιος Ὑψηλάντης	Κων/λις
Φιλόθεος ἐπίσκοπος Δημητσάνης	Δημητσάνα (...) κ.λπ.

Τό βιβλίον ὑπ' ἀριθμ. 83 καί 84 εἶναι μαζί σταχωμένα ἀπὸ τὸν κτήτορα τῆς βιβλιοθήκης.

81. *Η ΘΘΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ / ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. Δ. ΦΕΞΗ / ΑΘΗΝΑΙ.*

Εἶναι διαστάσεων 13x21 ἐκ., ἔχει ἐν ὄλῳ 1-148 σελίδων.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

κεφ. 1 Ἀντίφαισις τοῦ ἀνθρώπου	σελ.	3
κεφ. 2 Ἡ ἀποστολή τῆς ἠθικῆς	»	25
κεφ. 3 Αἱ ἀνθηκτικότητες τῆς ἠθικῆς	»	69
κεφ. 4 Ἡ εἰρωνεία ὡς ἠθικὴ στάσις	»	114 κ.λπ.

82. *ΘΕΑΤΗΣ Ἀθῆναι 22 Ἀπριλίου 1939 / ἀρ. φύλλον 745.* Εἶναι περιοδικό διαστάσεων, 24x34 ἐκ. σσ. 1-50. Τό περιοδικό ἔχει ποικίλα θέματα, ὅπως λ.χ. στή σ. 45 γράφει. *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΗΑΣ ΑΘΗΝΑΣ / Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ / ...* Τέτοια περιοδικά, ἐφημερίδας ἔχει ὁκτώ κομμάτια στή βιβλιοθήκη του ὁ Σωτήριος Κράλης.

83. *ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ / ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ* / Ἔχει σελ. ἀπὸ 195 ἕως 724. Τοῦτέστιν ἀκέφαλον-κολοβό τό θρησκευτικό γνωστό βιβλίον. Ἔχει διαστάσεις 10x17 ἐκ.

84. *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ / ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ / «Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ» / ΙΔΡΥΘΕΝΤΟΣ ΤΗ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ / 1907 / ἐν LOWELL, MASS(αχουσέτης) / ΤΥΠΟΙΣ ΑΡΙΣΤ. ΜΑΛΙΚΟΥΡΤΗ / 394 MARKETST LOWELL MASS(αχουσέτης) /* Στὸ τελευταῖο λευκὸ φ. 1β ἔχει τὴν σημείωσι *S. Borsjaris (= Σ. Μπορσάρης)*

85. *ΦΥΛΑΞ ΑΓΓΕΛΟΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΠΑΠΑΥΛΟΥ καί ΣΙΑ / 1919.*

Είναι διαστάσεων 13×19 εκ. και έχει τις κάτωθεν σημειώσεις:

α) Στο φ. 1β σημειώσεις με πέννα μελάνης: *βάσανα πηκρά / κακά σιμένα ηταν γραμένα / από μοντάδοσεν η στράτα του χοριού / διχός νά τα περιμενου αλα ο Θεός / ινί πολι μιγάλους / αφινι να βρουν η απονι ανθρωπή / να μου φάγουν τήν ψιχί μου κι θιος / Λοιπόν αγαπιτί μου θιέ μου / Σε εβλογον υπομέ(νω) δοξαςι / (δυσανάγνωστη φράσι) Ι(ωάννης) Βαζούρας*

β) Στη σ. 3 άνω ώα ο ίδιος γραφεύς με την ένθυμησι α' σημειώνει: *ο αν-θροπος οτάν τόν βρίσκουν / τα βάσανα τα δικαμου πρεπεί / να κανι επομονίν δια τόν λόγον οπου / παρακαλέσι τον Θεόν / Αγαπιτί μου οπου θεός / απά-ντήσου εμείς γράμα / Διωτή θα γνωρίζουν / πρέπει να μπορεξι αμα ηνι δυνα-τόν / Ιωαννης Βαζούρας*

Ο γραφεύς των δύο ένθυμήσεων είναι από τόν Άλμυρό Βόλου και ήταν στρατιωτικός, μάλλον κατώτερος, μόνιμος υπαξιωματικός του έλληνικού στρατού. Μετά την άπελευθέρωσι της Βορείου Ήπειρου δραπέτευσε από τόν ελληνικό στρατό έντάχθηκε στόν στρατό Βορειοηπειρωτών και πολέμησε γιά την άυτονομία της Βορείου Ήπειρου. Τό 1917 εύρίσκεται στή Χότσιστα, όπου νυμφεύεται την Άθηνά άδελφή της μητέρας του Σωτηρίου Θ. Μπόρση ή Κρά-λη. Από τόν γάμο του άποκτά δύο παιδιά τόν Κώστα και τόν Ίάκωβο. Ο Κώστας είναι γεωπόνος και ζούσε στο Κοσσυφοπέδιο (Κοσονο) ως τόν πόλε-μο μέ τούς Σέρβους. Οί Κοσοβάροι του έκαψαν τό σπίτι και προσπάθησαν νά τόν σκοτώσουν. Έκείνος κατέφυγε στο Βελιγράδι, όπου ζει σήμερα. Ο Ίάκω-βος πέθανε και άφησε τρία παιδιά. Μεταξύ αυτών τόν Γιάννη Βαζούρα που σήμερα ζει στην Άθήνα και εργάζεται στόν Ίωάννη Κάλτσο που κατάγεται από τή Χοταίστα και είναι συγγενής του. Εύρίσκουμε τόν πρόγονο του Ί. Κάλτσου στην ένθυμησι β' του υπ' αριθ. 3 βιβλίου της παρούσας εργασίας. Ο παππούς Ίωάννης Βαζούρας στόν πόλεμο του 1922 κατατάσσεται έθελον-τής στο Μικρασιατικό μέτωπο όπου φονεύεται. Η Άθηνά μένει χήρα, δέν ξαναπανδρεύεται, άφοσιώνεται στα παιδιά της και στην επιβίωσίν της ως τέ-λος. Στο αρχείο του Σωτηρίου Κράλη υπάρχει ολόσωμη φωτογραφία μέ στρα-τιωτική στολή του Ίωάννου Βαζούρα.

86. ΠΙΝΑΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ / ΤΗΣ / ΛΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ. Είναι διαστάσεων 11×16 εκ. και 1-58 σελίδων. Είναι ή γραμματική της άπλης κα-θαρευούσης της ελληνικής γλώσσης που διδασκόταν στις Άστικές Σχολές.

87. ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ / του έτους 1882. Είναι άκρόφαλη, αρχίζει από σ. 3 έως 182 σελίδα όπου έχει παραρτήμα μέ σχήματα / ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑΣ / ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ κολοβό σελίδων 1-91 στα-χωμένα μαζί από τόν κήτορα.

Στό τελευταίο φ. 182α υπάρχει ένθυμησις μέ άραβική γραφή σέ τέσσερις σειρές μέ μελανί γραφίτη την όποία άδυνατώ νά άναγνώσω. Στο ίδιο φύλλο,

ἄνω ὦα, ἔχει ὁ ἴδιος γραφέας τὸ ὄνομά του *Πέτρος Γεωργίου Σιμῶτα*. *Ἦταν καθηγητὴς στὴν Ἀστική Σχολή Χοτοσίστης καὶ οἱ ἀπόγονοί του σήμερα ζοῦν στὰ Τίρανα, ὅπως μὲ πληροφόρησαν.

88. ΣΥΝΟΨΙΣ / ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ / ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟ / ΡΩΜΑΙΩΝ ΥΠΟΔΟΥΛΩΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ / συνταχθεῖσα ὑπὸ / κ. Ι. ΙΡΒΙΓΤΟΣ / Μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ / Κατ' ἔργισιν τῆς ἐπὶ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς / Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων / ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΩΤΑΤΗ / Δαπᾶναις τῶν ΑΔΕΛΦΩΝ ΦΙΛΙΚΟΥ / Βιβλιοπωλεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΙΣ «ΠΡΟΟΔΟΥ» 1872

89. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ / ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ / Α. DEBAY / ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ / ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς 115ης Γαλλικῆς ἐκδόσεως. / ὑπὸ Ο. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ. Περιλαμβάνει τὰ κεφάλαια ὅπως: περὶ τοῦ ἔρωτος - τῆς εὐτυχίας - τῆς συζυγικῆς πίστεως - ζηλοτυπίας - μοιχείας - διαζυγίου - τῆς ἀγαμίας - τῶν συνεπειῶν αὐτῆς κ.λπ.

Εἶναι βιβλίον κολοβόν, ἐκδόσεις πρώτης δεκαετίας 20ου αἰῶνος, διαστάσεων 13x21 ἐκ. Στίς σσ. 32-33 ὑπάρχει σημειωμένο μὲ καλλιγραφο ἐπισυρμένη γραφή μὲ μελάνι πέννας καταλόγου βιβλίων γιὰ τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι εἶχε ἐνδιαφέρον ἀγορᾶς:

Ψυχολογία ἔρωτος	δρχ.	15
Ὑγιεινὴ καὶ Φυσιολογία γάμου	»	25
Ὑγιεινὴ ἡδονῶν καὶ τέρψεως	»	15
Φιλοσοφία γάμου	»	25
Κατάκτησις τῆς εὐτυχίας	»	30
Ἠθικὴ τῆς εἰρωνείας	»	30
Ἀσθένειαι εἰρωνείας	»	30
Ἠθικὴ → ἔχει ἐξανθηθεῖ	»	56
Ἐπιστήμη τῆς εὐτυχίας	»	35
Διὰ τὰ εἶσθε σύζυγος	»	25
Ὅδοι τῆς φύσεως	»	30
	Δρχ	336

ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ (...) Σταδίου 114 / ΑΘΗΝΑ /

90. Μ. Ι. ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ / ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. Ν. ΣΙΑΔΕΡΗ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1907. Εἶναι διαστάσεων 13x20 ἐκ. καὶ ἔχει 1-175 σελίδες. Στὸ τελευταῖο φύλλο ἔχει τὶς κάτωθι ἐνθυμήσεις μὲ ἀπλό γραφίτη:

α) Σωτήριος Θ. Μπόρτσου / 24/5/21

β) Σωτήριος Θ. Μπόρης / Sotir Thodi⁷ Borshi / me 24//5//21 me 24 me Mai ne met / 1921

Τὴν ἴδια ἐνθύμησι τὴν ἐπαναλαμβάνει πάλι παρακάτω στὸ ἴδιο φύλλο. Στὸ βιβλίο ὑπάρχει μία ξεχωριστὴ κόλλα ἀναφορᾶς ποὺ ἐπάνω ὁ Σωτήριος ἔχει γραμμένο μὲ πέννα μελάνης τὸ τραγούδι:

Η ΕΛΑΦΙΝΑ

Ὅλο τὰ πόσκια περπατεῖ /
 τα πόξερβαγναντεὺε κι' ὅπου εὔρη γάργαρο νερό /
 θολώνει καὶ τό πίνει. Κι ὁ ἥλιος τὴν /
 ἐρώτησε καὶ ὁ ἥλιος τὴν ρωτᾷε γιατί ἐλαφίνα /
 ταπεινὴ δὲν πᾶς κοντὰ μέ τ' ἄλλα μόνον /
 τὰ ἀπόσχια περπατεῖς, τὰ ποὺ ξερβαγναντεὺε /
 καὶ ὅπ' εὔρης γάργαρο νερό θολώνεις καὶ πηγαίνεις /
 Ηλιε μου σαν μέ ρώτησες θά σοῦ πῶ /
 ὁμολογήσω δώδεκα χρόνους πῆρα χωρὶς /
 ἐλάφι καὶ ἀπὸ τοὺς δώδεκα καὶ ἔμπρός /
 γέννησα ἐλαφάκι καὶ ἐκεῖ ποῦ βγήκε ὁ βασιλιᾶς /
 νὰ λαφοκνηγήσῃ τὸ πῦρ ποῦ βόσκουν /
 μοναχὸς ρίχνη καὶ τό σκοτώνει εἶχε /
 τὴν πρώτη τὴν δροσιὰ εἶχε τοῦ Μαΐου τὰ (δυσανάγνωστα) /
 κι ο βασιλιᾶς τὸ ζήλευσεν /
 (δυσανάγνωστη σειρὰ μία)
 ἀφήνω γειὰ τὸν Ὀλύμπου σ' ὅλα τὰ κορφο /
 βούνια σέ σᾶς λιμέργια ἔρημα πλατάνια μέ /
 τοὺς ἴσκιους Ζῆδρο μου καπετάνε μου τοῦ Ὀλύμπου /
 τὰ ξεφτέρια. Ἀφήνω γειὰ τὸν ἥλιο μου καὶ /
 τό λαμπρὸ φεγγάρι ποὺ μοῦ φεγγε νὰ πιρπατῶ /
 τὸν ἄξιο παλλικάρη. Ζῆδρο μου καπετάνε μου /
 βουσουλίες μέ κρύα νερά καὶ χαμοῖλε μου κάμπους /
 ἀφίνω γιὰ τοὺς σταυραῖτούς καὶ /
 ὅλα τὰ ξεφτέρια Ζῆδρο μου καπετάνε μου /
 Τέλος. Ἡ Ἐλαφίνα

91. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ / ΕΚΛΕΚΤΑ ΒΙΒΛΙΑ / ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΓΚΩΤΙΕ / ΡΟΜΑΝΤΣΟ / Γ. Ι. Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ / ΑΘΗΝΑΙ. / Ἔχει σελίδες 1-154. Εἶναι σέ σχῆμα τσέπης τὸ γνωστὸ περιοδικὸ ΡΟΜΑΝΤΣΟ, διαστάσεων 12×16 ἐκ.

7. Thodi = Θώδης, ὑποκοριστικὸ τοῦ Θεοδώρου καὶ Θεοδώρας ποὺ τὸ συναντοῦμε στὴ μεταβυζαντινὴ περίοδο σέ ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Σήμερα τὸ συναντοῦμε στὴ Βόρειο Ἡπειρο. Βλ. Κ. Σπανός, «Οἱ Θεσσαλικοὶ οἰκισμοὶ στὸν Ἱεροσολυμιτικὸ κώδικα 509, 1649-1669», Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιό 40 (2001) 354, 356.

92. *Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ / παραφρασθεῖσα / ἐκ τοῦ ἀρχετύπου Ἑλληνικοῦ / (τά ἴδια στήν ἀλβανικὴ γλῶσσα μὲ Ἑλληνικοὺς χαρακτηρισ). Κωνσταντινούπολις / 1879.* Ὅλο τὸ κείμενο εἶναι στήν κάθε σελίδα δίστηλο. Ἀριστερὰ μὲ Ἑλληνικά καὶ δεξιὰ ἀλβανικά μὲ ἑλληνικοὺς χαρακτηρισ, ὅπως περιέγραφα στὸ ὑπ' ἀριθμ. 3 τῆς παρουσίης ἐργασίας. Ἔχει διαστάσεις 16x23 ἐκ., εἶναι δερματόδετο. Ἔχει σελίδες 1-724.

93. *Ἰωάννου Β. Ἰωάννου / ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (...) ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΗΣ Γ' καὶ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ / ΑΘΗΝΑΙ.* Ἔχει σελίδες 1-142, διαστάσεων 14x22 ἐκ.

94. *Σχολικὴ βιβλιοθήκη αὐγῆς Ἀθηνῶν / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΤΗΣ / ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ / ΥΠΟ / ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΙΓΑΛΑ / Διευθυντοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Θήρας / ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΠΙ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ 1904-1909 (...) ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1904.* Ἔχει σελίδες 1-64, καὶ διαστάσεις 14x22 ἐκ.

95. *Βιβλίον Γεωμετρίας, ἀκέφαλο-κολοβό, διαστάσεων 11x16 ἐκ. καὶ ἔχει σελίδες 9-150.*

96. *Βιβλίον Οκτώηχος, ἀκέφαλο-κολοβό τοῦ 19ου αἰῶνος, ἔχει σελίδες 19-150. Ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ.*

97. *Βιβλίον Θεάτρου, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 7-96 τοῦ Σπ. Περρσιάδου-Ἑσμῆ, διαστάσεων 14x22 ἐκ.*

98. *Βιβλίον παραμυθιῶν γιὰ τὸν Χότζα, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 53-98, διαστάσεων 13x18 ἐκ.*

99. *Βιβλίον Γεωγραφία Ἑλλάδος, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 5-92, διαστάσεων 14x22 ἐκ.*

100. *Βιβλίον Στοιχειώδους ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ / μαθήματα, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 5-170, διαστάσεων 14x23 ἐκ.*

101. *Βιβλίον Ἑλληνικόν Ἀναγνωσματοάριον, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 23-146, διαστάσεων 14x19 ἐκ.*

102. *Μύθοι Αἰσώπου, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 17-158, διαστάσεων 12x18 ἐκ.*

103. *Βιβλίον Θεάτρου ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 67-414, διαστάσεων 16x23 ἐκ.*

104. *Μυθιστόρημα Ἡ συμμορία τῶν 13, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 5-679, διαστάσεων 13x23 ἐκ.*

105. *Σχολεῖο καὶ Ζωή (...) Η ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ /, διαστάσεων 10x19 ἐκ., δερματόδετο. Ἔχει σελίδες 1-414. Ἡ πρώτη σελίδα γράφει ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΖΩΗ / βιβλιοθήκη γιὰ δασκάλους καὶ Γονεῖς / Δ/ντῆς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ / τοῦ ΡΑΥΟΤ' / Η ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ / μετάφραση / Ι. Βαχ-*

βεόλου / τέως Ἐκπαιδευτικοῦ συμβούλου / ΑΘΗΝΑ / Α. Ι. ΡΑΛΗΣ ΣΙΑ 1926.

106. Ἀκολουθία / εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον / τῆς Θεοτόκου. Βιβλίον ἀκέφαλο-κολοβὸ μέ σελίδες 43-444, διαστάσεων 10x14 ἐκ.

107. Ἐγκυκλοπαιδικὴ βιβλιοθήκη / ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ / ΤΟΥ / ΓΑΜΟΥ / ΗΤΟΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ / (...) ΕΚΔΟΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΦΕΞΗΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1927. Βιβλίον κολοβόν μέ σελίδες 1-78, διαστάσεων 14x28 ἐκ.

108. ΥΓΙΕΙΝΗ / ΤΩΝ ΗΛΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΨΕΩΝ. Βιβλίον ἀκέφαλο-κολοβὸ μέ σελίδες 3-126, διαστάσεων 14x28 ἐκ.

109. Ὁ καπετάν-Γιαγκούλας. Βίος καί κατορθώματα τοῦ Γιαγκούλα, βιβλίον ἀκέφαλο-κολοβὸ, σσ. 9-46, διαστάσεων 14x20 ἐκ.

110. Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ (...) ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / 1904. Ἔχει σελίδες 1-614, διαστάσεων 23x14 ἐκ.

111. Σύνοψις, ἀκέφαλη-κολοβή, σσ. 53-942, διαστάσεων 10x17 ἐκ.

112. Βιβλίον Ἀριθμητικῆς δημοτικοῦ σχολείου, ἀκέφαλο-κολοβὸ, μέ σσ. 21-110, διαστάσεων 14x22 ἐκ.

113. Βιβλίον ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, ἀκέφαλο-κολοβὸ, σσ. 15-184, διαστάσεων 14x21 ἐκ.

114. Βίος τοῦ Μπερτολδίνου, διήγημα ἀκέφαλο-κολοβὸ, σσ. 11-70, διαστάσεων 13x19 ἐκ.

115. Ὁ Μαρμαρωμένος βασιλιᾶς, ἀκέφαλο-κολοβὸ, σσ. 17-396, διαστάσεων 16x23 ἐκ.

116. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ / (...) ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ / Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ / ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / 1911. Στὸ ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου ἡ σημείωσις: *Georgios A. Papadopolos / etos 1914 / Petros / Marcou.*

117. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ / ΤΗΣ / ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΑΡΡΕΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ / ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΗΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1898. Ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ., σσ. 1-142. Στῇ σ. 13, δεξιὰ ὡς, μέ μελάνι πέννας σημειώνει: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρση.*

118. Χ. ΚΑΡΜΙΤΣΗ / ΠΡΩΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ ΚΟΡΥΤΣΑΣ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΤΗΣ / ΚΟΡΥΤΣΑΣ / ΚΑΙ / ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΙΚΙΔΟΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ / ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ / ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ / Ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας / ποιεῖν τι δεῖ ἅς γόνυ χλωρόν / ΘΕΟΚ ΙΔ', 170 / ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ / 1888.

Τό βιβλίον ἔχει διαστάσεις 13×19. Ἔχει σελίδας 1-97. Εἶναι σταχωμένο ἀπό τόν Σωτήριον Κράλη μέ χοντρά χάρινα ἐξώφυλλα. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι στά κράτη τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἵμου συμπεριλαμβάνονται τό Μαυροβούνιον καί ἡ Ἀνατολική Ρωμυλία. Ἐνθυμήσεις ἔχει στή σ. 20.

α) Στήν ἀριστερή ὡα μέ γραφίτη: Ἰωάννης Ἀν. Παπαδόπουλος 1925.

β) Πρὸ τῆς σ. 53 στό λευκὸ φύλλο γράφει ὁ ἴδιος γραφέας τό ὄνομα του στά Λατινικά: *Jani Andoni / Παπαδόπουλος / 1925* / καί ἀπὸ κάτω ἔχει ζωγραφισμένη τὴν ἐλληνική σημαία ἐγχρωμη. Παρ' ὅτι ἔχει πέντε χρόνια ἡ Βόρειος Ἡπειρος ἀλβανική κατοχή τό πατριωτικὸ συναίσθημα εἶναι ἐντονο στὸν Ἰωάννη Παπαδόπουλο.

γ) Σὲ λευκὸ φύλλο πρὸ τῆς σ. 73 ἔχει γραμμένο ὁ ἴδιος γραφέας τό ἔτος 1924 ζωγραφισμένο μέ γραφίτη μέσα σέ μαῦρο πλαίσιο καί ἀπὸ κάτω τὴν ἐλληνική σημαία πάλι ζωγραφισμένη ἐγχρωμη.

δ) Στήν ἀριστερή ὡα τῆς σ. 74 μέ γραφίτη γράφει: Ἰωάννης Ἀν. Παπαδόπουλος.

ε) Στὸ τελευταῖο ἐγχρωμο φ. 1α οἱ ἀριθμοὶ 1920 καί ἀμέσως μέσα σέ ἓνα τετράγωνο μαῦρο μέ γραφίτη ζωγραφισμένο μέ ἄσπρο φόντο τό ἔτος 1993. Ἡ ἐνθυμήσις εἶναι τοῦ Σωτηρίου Κράλη πού σημαίνει τὴν προσδοκία ἐπανευρέσεως τῆς ἐλευθερίας μέ τὴν πτώσι τοῦ κομμουνισμού.

119. ὁμολογον διὰ 490

Ἀπὸ σήμερον μέχρι τῶν ἐλευσομένων ἀγίων ἁ-/ποστόλων τρέχοντος ἔτους 1885 πέμπτου ὕ-/πόσχομαι ὁ ὑποφαινόμενος, / ἵνα μετρήσω τὰ ἄνω τετρακόσια ἐννενήκοντα / γρόσια τῇ διαταγῇ τοῦ τυχόντος ἐπλ-/τρόπου τῆς ἐκκλησίας Ἀγίου Νικολάου, / ἐάν δέ μετρηθῶσιν ἐμπροθέως θέλει τοῖς / ὑπολογισθῇ καί ὁ νόμιμος τόκος. /

Τῇ 19 Μαρτίου 1885 πέμπτου ἐν Χοτοσίτῃ /

μαρτυρῶ δῆμος παπακώστα

κωστής παπ(πᾶς) μαρτυρῶ

Δημήτριος Θ. διδάσκαλος ἔγραψα κατ' ἐντολὴν / του καὶ μαρτυρῶ

Τουρκικὸν χαρτόσημον ἐτέθη καί ἐπάνω ἔγραψαν οἱ μάρτυρες τίς ὑπογραφές των δηλαδὴ τό ἐπικύρωσαν.

Ἐξωθεν γράφει:

ὁμολογον / παπᾶ ἀδάμος / γρ(όσια) 490 / Ν 11

120. Ὁμολογον πού ἔξωθεν γράφει: σαλῇ σατίκου γρ(όσια)

143

21

164

Ἀριθμὸς 143 ἦτοι ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία γρό/σια ἐδανείσθην ὁ κάτωθεν ὑποφαινόμενος παρὰ / τοῦ Κυρίου Χρήστου Ἡλίου, τὰ ὅποια ὑπόσχομαι πληρῶσαι αὐτῷ ἢ τῇ διαταγῇ αὐτοῦ κατὰ τὰς 15 τοῦ / ἐλευσομένου Αὐγού-

στου μηνός παρελθούσης δέ τῆς προ/θεσμίας θέλουσι τρέξῃ μέ νόμιμον τόκον.
 "Ὅθεν εἷς / ἐνδείξιν τοῦ ὑποφαίνομαι 1873 Ἰουνίου 2 / ἐγώ Ἀμέτης Σαλή
 Σατῇ ὑπόσχομαι / τὰ ἄνωθεν / Βελῆς Μάλιο ἐγγυῶμαι διά τό ἄνωθεν /
 ὁ γράψας κατ' αἰτήσιν τοῦ διδ(ά)σκαλος) Δημήτριος Π. μαρτυρῶ

Παναγιότης Ἰωάννου μαρτίρο

(δυσανάγνωστο) μαρτηρο

(δυσανάγνωστο) Χρήστου μαρτυρῶ

(...) δασανάγνωστα

Τό ὁμόλογον εἶναι ἐπικυρωμένο ἐπάνω δεξιᾷ μέ τουρκικό ἐθνόσημο.

121. Ἐπιστολή τοῦ Θεοδώρου Κράλη ἀπό τά Τίρανα ἀποσταλεῖσα στή Χοσιόστα.

Ἐν Δυρραχίῳ τῇ 1η Φεβρουαρίου 1938

Σεβαστή μοι μητερ ἀσπάζω τήν δεξιάν σου / ὥς καί τῆς ἀγαπητῆς μοι
 θείας Κωνσταντίνας καί Ἀθηνᾶς / προσφέρω τά σέβη μου.

Προχθές ἀπό τόν Σπύρο Πλάκου ἔλαβον τήν πολυ/γλυκητάτην σας ἐπι-
 στολήν, καί ἐχάρην, μαθὼν διά / τήν καλήν σας ὑγείαν ὥς καί ἡμεῖς μεταξὺ
 Κλεάρχου / δοξάζομεν τόν Ὑψιστον διότι ὑγιαίνομεν καλῶς, τό / αὐτό ἐπιθυ-
 μοῦμεν καί δι' ὑμᾶς καί σᾶς ποθοῦμεν. / Ἰδιαιτέρως σᾶς εὐχαριστοῦμεν, διά
 τό τορβᾶ ποῦ / πῆραμεν μέ ὅσα εἶχε μέσα, ὁ Θεός νά μᾶς ἀξιώσῃ / νά σᾶς τά
 ἀνταποδώσωμεν πολλαπλασίως / Ὅσον ἀφορᾶ ποῦ μᾶς γράφεται ἡμᾶς ἔχε-
 ται στείλει / γράμματα μέ τόν Ἀντών Τάσο καί Σπύρο Παπουτση, / ἡμεῖς δέν
 ἔχομεν λάβει τίποτες διά τοῦτο / σᾶς παρακαλοῦμεν, γράφεται μας ταχυδρο-
 μικῶς / μήν κάμνεται οἰκονομίαν καί στά γράμματά μας / καί μᾶς ἀφήνεται
 νά στεναχωροῦμεθα καί χάνοντας / καί αἱ ἐπιστολαί μας μέ τοὺς ἀνθρώπους
 ποῦ μας / στέλνεται.

Ἰδοῦ ποῦ σᾶς ἐξηγῶ διά τόν αὐτόν Ἀντών, / ποῦ καί μένα μέ ἔχουν σκά-
 ση νά γράφω μέ αὐτόν / τόν ἄνθρωπον, μοῦ ἤρθε πρό τριῶν ἐβδομάδων / καί
 ὅπως σᾶς εἶχα γράψῃ καί προηγουμένως τόν / ἔστειλα εἰς τόν Μιχαήλ Σπύ-
 ρου μέ συμφωνίαν / ἑκατόν δέκα λέκ τόν μήνα καί τόν συμβούλευσον, ὅπως
 καί ἂν τοῦ τύχῃ νά μοῦ γράψῃ. /

Αὐτός ποῦ λέται ἔφυγε καί ἐγώ τόν ἤξευρα ἐν ἀσφαλείᾳ / περιμένα νά
 μοῦ ἀπαντήσῃ ἀπό τόν Μιχαήλ ὅταν προχθές / ποῦ ἤμουνα στά Τύρανα διά
 τήν αἰτίαν τῶν / χρημάτων μου, ποῦ ἔχω νά λάβω, καί πῆγα νά / ἐδῶ τόν
 Παῦλο τόν ὁποῖον τόν βρῆκα ἐν πλήρῃ / ὑγείαν, ἀντάμωσα καί τόν Κώστα μέ
 τόν ὁποῖον / καί μάλωσα, διά τήν αἰτίαν τοῦ Ἀνδρέα, τώρα / ἀπορῶ καί ἐγώ
 πῶς ἔχη κάμνῃ ἔτσι αὐτός ὁ ἄνθρωπος / ποῦ ἔχη φύγῃ ἀπό ἐκεῖ ποῦ τόν ἔστει-
 λα ἐγώ καί δέν / μοῦ ἀπάντησε καθόλου, τώρα πιστεύω μέ καταλάβετε / ὅσον
 ἀφορᾶ διά τόν Παῦλη σᾶς ἀσπάζεται τήν δεξιάν σας. /

Ἰδοῦ τώρα ἀπό τόν Χρῆστο Πλάκου θά λάβεται / τό τορβᾶ μέ δύο κιλά

ζάχαριν μισό κιλό καφέ καί / δύο καλούπια με σαπούνι τὰ ὅποια εἶναι δικά μου / ὡς καί ἓνα εἰκοσάφραγκο ἀπό τόν ὅποιον δύο / δολλάρια θά δώσης τῆς Ἀθηνᾶς ἀπό τόν Κλέαρχον / νά τὰ ξεδεύεται μέ ὑγείαν μέ τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ / πάλιν θά σᾶς στείλωμεν /

Τώρα τὰ ἀγαπητὰ μου ἐξαδέλφια Ἀνδρόνικον / καί Ἰακώβ τοῦ ἀδελζομαι ὡς καί σᾶς ὅλους τοὺς / συγγενεῖς καί φίλους προσφέρεται τὰ δέοντα. Ὁ Κλέαρχος / σᾶς ἀσπάζεται τήν δεξιάν σας, ὡς καί ὁ Σπυράκης Νύμφη / Κώστα καί Βαγγελία ὑγείαν καί σᾶς χαιρετοῦν.

Οὐδέν ἕτερον

Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ /

ὁ ταπεινός υἱός σας Σωτήρης Μπορσάρης

Διά τόν Δῆμο ποῦ θέλει νά πάγκο μου νά τόν πάρη ἀλλά τόν παρακαλῶ νά μὴν μοῦ το χαλάση /

ἴδιος

Στὴν ἐπιστολὴ ὑπάρχει καί τό κάτωθεν ὑστερόγραφο τοῦ Σωτηρίου Μπορσάρη:

Σᾶς τό στέλνομεν τήν κατσαρόλαν νά μᾶς / στείλεται πάλιν μέ βούτυρον ἐάν εἶνε δυνατόν / ὡς καί διά ἓνα σακκάκι διά τόν Κλέαρχον / πῶς νά κάμνω του φτιάχνει ἐκεῖ ἡ Θεοὶ Ἀθηνᾶ / ἢ νά τοῦ κάμνω ἐγὼ ἐδῶ διότι δέν ἔχη / σακκάκι τῆς ἐργασίας γράψε πῶς νά κάμνω /

Σᾶς γλυκο/ασπάζομαι Σωτήρης

Ἀνωθεν τῆς ὑποσημειώσεως γράφει μέ ἄλβανικά γραφή καί ὁ ἐξαδελφος του Κώστας Βαζούρας υἱός τοῦ Ἰωάννη, ποῦ εὐρίσκεται στό Δυρράχιο καί αὐτός μαζί μέ τόν Σωτήριο.

Ἀγαπήτῃ μου μητέρα / Τὴν πρώτη φορά ρωτᾶω διά τὴν ὑγείαν σας / ἂν ρωτᾶτε καί διά ἐμένα εἶμαι καλά δόξα τῷ Θεῷ / ὅλα τὰ ροῦχα ποῦ μοῦ ἐστείλατε μέ τόν Πάτσο (Σπύρο Πλιάκου) τὰ πήραμε μέ ἓνα χαρτί / Χαιρετίσματα ἀπὸ τόν Ντίνο, Ἄννα, Ἰάκωβο, Ἀνδρονίκη, Εὐθυμία, Μαριγώ καί τὴν οἰκογένεια Ἄννας / οἰκογενειακά ἀπὸ τὴν συνυφάδα καί ὅσους ρωτοῦν γιὰ μᾶς / ὁ υἱός σας Κώστας Βαζούρας

122. Δευτέρη λογαριασμῶν. Δεῖγμα τοῦ δευτερίου Σωτηρίου Κράλη κατὰ τὸ ἔτος 1924.

Θεὸς βοηθός

Ἔτος

ΙΣ ΧΣ

Μῆνας Δεκέμβριος

ΝΙ ΚΑ

σημειώσεις ἐργατῶν	Ἡμερ	Ναοίμ	Σωτήρης	
Δευτέρα	1	0=	0=	ἄλλαξα εἰς τόν Κώστα Ναοίμ
Τρίτη	2	1	1	διόρθωσις τοῦ σχολείου

Τετάρτη	3	½	½	»	»	»
Πέμπτη	4	1	1	»	»	»
Παρασκευή	5	1	1	»	»	»
Σάββατο	6	+	+	»	»	»
Κυριακή	7	+	+	»	»	»
Δευτέρα	8	½	½	»	»	»
Τρίτη	9	½	½	»	»	»
Τετάρτη	10	1	1	»	»	»
Πέμπτη	11	0	0	»	»	»
Παρασκευή	12	+	+	»	»	»
Σάββατο	13	1	1	»	»	»
Κυριακή	14	+	+	»	»	»
Δευτέρα	15	1	1	»	»	»
Τρίτη	16	1	1	»	»	»
Τετάρτη	17	1	1	»	»	»
Πέμπτη	18	1	1	»	»	»
Παρασκευή	19	1	1	»	»	»
Σάββατο	20	1	1	»	»	»

Είναι ένα δευτέρη λογαριασμών από τό έτος 1924 έως 1929 που έργαζόταν στην Κορυτσά σέ κάποιο έμπορικό κατάστημα. Κρατάει κάθε ήμέρα τού μηνός λεπτομερή λογαριασμό τού μισθού του και τί πληρώνει σέ άλλους εργάτες καθημερινώς. Είναι ένα ΔΕΥΤΕΡ⁸ παρόμοιον εκράτουν οί νοικοκυραιοί κατά τούς προηγούμενους αιώνας στό σπίτι τους μέ λεπτομέρεια έσοδα, έξοδα, όμολογίες κ.τλ. Άρχιζαν πάντα όπως και επί τού παρόντος ό Σωτήριος Κράλης.

Άρχή κερδίσσεως Θεός βοηθός /

Σεπτέμβριος έτος 1924 /

(.....)

Μήν Αύγουστος 1929 Θεός βοηθός

(.....)

123. Σταχωμένα τμήματα γεωγραφίας Ευρώπης δύο διαφορετικών βιβλίων άκέφαλα-κολοβά, από σσ. 33-104 και 17-48 αντίστοιχα. Έχουν και τά δύο τίς ίδιες διαστάσεις: 13x18 εκ.

Ένθυμήσεις μέ μελάνι πέννας δηλοποιούν τόν κτήτορα τού βιβλίου που άναγράφουν τά κάτωθι:

8. Βλ. Έλ. Καρακίτσιος, «Τό ΝΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΙ τού Πολυνερίου (Κωθόνης) Τρικάλων τής άιματολογικής οίκογένειας των Στουρναραίων», Θεσσαλικό Ήμερολόγιο 23 (1993) 225 (στό έξής: «Τό ΝΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΙ»).

α) *Πέτρος Χρήστου Δαδόλης 1925*. Εἶναι πρόγονος τῆς οἰκογενείας Δαδόλη ἢ Νταντόλη πού ζεῖ σήμερα στή Χοτοσίστα. Ἡ ἐνθύμησις εἶναι στή σ. 77.

β) Στή σ. 20, ἄνω ὦα, μέ γραφίτη εἶναι σημειωμένο τό ὄνομα πάλι τοῦ ἴδιου γραφέως *Πέτρος Χρήστου Δαδώλης / Ἐν Χοτοσίστῃ τῇ 5 Δεκεμβρίου 1925*.

γ) Στό φ. ὀπισθεν τοῦ Χάρτου τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρό τῆς σ. 25, μέ μελάνι πέννας γράφει τόν κάτωθι στίχο:

τ' ἀγαπημένο μυστικό /
τόν πόνο τῆς καρδιάς μου /
τήν νύκτα πάντα ψάλλω /
μ' ἐλπίδα μέ καῦμό

Εἶναι ἀπαύγασμα τοῦ καῦμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του πού ἐμφωλεῦει στήν καρδιά τοῦ Βορειοηπειρώτη, κάτι ἄγνωστο στά αἰσθήματα τῶν ξένων Αὐστριακῶν ἢ Ἱταλῶν κ.τλ. πού λυσσαλέα πολέμησαν τήν ἐλευθερία τῆς Βορείου Ἡπείρου καί τήν ἐνσωμάτωσαν στό φτιαχτό κράτος τῆς Ἀλβανίας.

δ) Ὅπισθεν τοῦ χάρτου τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης πρό τῆς σ. 37 μέ μελάνι πέννας μέ καλλιγραφική ἐπισυρμένη γραφή σημειώνει ὁ ἴδιος κτήτορας τοῦ βιβλίου:

Σεβαστέ μοι πάτερ / σέ ἀσπάζομαι φιλῶ τήν δεξιὰ σας /
ἐγὼ ὁ υἱός σου μετά πόθου / Πέτρος Χρήστου Δαδόλης

ε) Ὅπισθεν τοῦ χάρτου τοῦ νομοῦ Σκόδρας σημειώνεται πάλι μέ καλλιγραφική ἐπισυρμένη γραφή στά Γαλλικά: *Pierre Christ Dadoli / Hotsista 21 Novembre 1918*.

124. *ΙΟΥΛΕΤΑ / Γ ΟΝΕ / ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ / Φ. ΓΕΡΟΜΙΧΑ / ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ / «ΔΙΑΒΑΣΜΕΝΗ» / ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 8 ΑΘΗΝΑΙ*. Τό βιβλίον-μυθιστόρημα εἶναι τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἔχει διαστάσεις 14x21 ἐκ. Εἶναι κολοβό καί ἔχει ἀπό τίς 1-126 σελίδες.

125. *ΣΥΝΤΑΓΑΙ / ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ*. Τό βιβλιάριον εἶναι διαστάσεων 12x17 ἐκ., κολοβό καί χωρίς ἐξώφυλλα. Ἔχει σελίδες 1-28 καί περιέχει συνταγές πρακτικῆς ἱατρικῆς, ὡς λ.χ.: *περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς στομυπτιμένης τσουνκίδας στά χτυπήματα... ποῖα ἀποτελέσματα ἔχει ἡ σκορδοφαγία κ.τ.λ.*

126. *ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ. ΦΕΡΜΠΟΥ / ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ / ΤΗΣ / ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΑΡΡΕΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΗΣ / 1898*. Εἶναι γραμματικὴ τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης καί ἔχει σταχθεῖ ἀπὸ τόν κτήτορά της Σωτήριο Κράλη ἢ Μπόρση γιὰ νά μὴν χαλάσῃ ἀπὸ τὴν χρῆσιν της. Ἔχει διαστάσεις 13x19 ἐκ. καί ἀπὸ τήν 1-88 σελίδα. Ἔχει μία ἐνθύμηση στή

σ. 33 δεξιά ὡα, μέ πέννα μελάνης γράφει: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρση*.

127. ΛΕΞΙΚΟΝ / ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ / ΜΕΤΑ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ / ΥΠΟ / ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΜΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ / ΕΚΔΟΤΑΙ / Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ καὶ Α. Κ. ΓΕΡΑΡΔΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ / ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / 1894.

Τό λεξικό ἔχει διαστάσεις 12×17 ἐκ. Εἶναι δερματόδετο σταχωμένο μέ χοντρά ἐξώφυλλα καί ἔχει σελίδες ἀπό 1-860. Εἶναι γραμμένο σέ κάθε σελίδα στήν ἑλληνική καί στήν τουρκική τήν ὁποία ἀποδίδει μέ ἀραβικούς χαρακτῆρες καθότι τό σημερινό λατινικό ἀλφάβητο ἐπεβλήθη στό τουρκικό κράτος ἀπό τόν Κεμάλ Ἀτατούρκ πολύ ἀργότερα. Στό τελευταῖο λευκό φ. 1α ἔχει μέ γραφίτη σημειωμένες τίς κάτωθι ἐνθυμήσεις:

α) βάσανα / πικρία κι καΐμι ἀφίστεμον / νά ζίσουν γιατί ἔχουν φλόγα στήν καρδιά / ὅσο τοῦ ἀλιζμονισουν τόρα τι θα γίνισι / οδιστιχis κε τρέμισ

β) Ὅπισθεν στό φ. 1β μέ γραφίτη ὁ ἴδιος γραφέας τῆς ἐνθυμήσεως α, γράφει: 19 8 / βρίου 1911 / Janis Vazouris⁹

γ) ἀμέσως ἀπέναντι γράφει ὁ ἴδιος γραφέας μέ γραφίτη: ὁ κόζμος νά χαθι παραπονονι δεν / ἔχουμι τόρα θά ζιμίξουμι ολι μαζί / θα ακολουθίμι τορα τπραγια δεν εχομε / γιλού αναστεναγμί πικρία σαβανα¹⁰ / τρομάρα.

128. Ἐνα καρτ-ποστάλ πού ἀπεικονίζει δημόσιο κτίριο τοῦ Δυρραχίου τό ὁποῖον ἀπεστάλη ἀπό τόν Σωτήριό Θ. Μπορσάρη στήν Ἄννα Θε(εοδώρου) Μπορσάρη:

Σεβαστή μοι μήτερ / Σᾶς εὐχομαι τό νέον ἔτος 1929 καί τās ἐπισίμους / ἡμέρας τῶν ἁγίων Θεοφανείων / ὅπως τās διέλθεται / ἐν ὑγείᾳ / καί ἀγαλλιᾶσαι / καί ἔτη πᾶς πολλά / καί τοῦ χρόνον μαζί / ὁ ἀσπαζόμενος τήν / δεξιάν σας / κοινῶς νιός σας / Σ. Θ. Μπορσάρης

Ἀξιόλογη ἡ γλῶσσα τοῦ γραφέως καί παρ' ὅτι ἀπό τό 1920 ἀπαγορεύεται ἡ ἑλληνική γλῶσσα στήν ἀλβανική επικράτεια καί οἱ ἀνατολικές ἐπαρχίες δέν ἐπιτίπτουν στίς διατάξεις τῶν νόμων περί μειονοτικῶν ζωνῶν ὁ Σωτήριος Θ. Μπόρσης ἐπιμένει νά ἐκφράζεται ὅπως ἐδῶ ἐννιά χρόνια ἀπό τήν ἀπαγόρευση στήν προγονική του γλῶσσα ἀψηφώντας τούς μύριους κινδύνους πού ἐμφωλεύουν.

129. Μία φωτογραφία μέ πέντε φίλους τοῦ Σωτηρίου Θ. Μπόρση πού τώρα ὑπογράφει ὡς Κράλης καθ' ὅτι ἄλλαξε τό ἐπίθετο, ὅπως προαναφέ-

9. Πρόκειται γιά τόν Ἰωάννη Βαζούρα, γαμβρό τῆς ἀδελφῆς του Ἀθηνᾶς, ἀπό τόν Ἄλμυρὸ Βόλου, ἐθελοντὴ ἀγωνιστὴ γιά τὴν ἐλευθερία τῆς Βορείου Ἠπείρου ἀπὸ τό 1910-1920. Βλ. Ἐλ. Καρακίτσιος, «Ἐνας ἐθελοντὴς στρατιωτικὸς ἀπὸ τόν Ἄλμυρὸ Βόλου, γιά τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βορείου Ἠπείρου (1910-1920)», *Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιο* 44 (2004) (ὑπὸ ἐκδόσιν).

10. Εἶναι τὰ αἰσθήματα πού τὸν κυριαρχοῦν, διότι ἀνήκει σέ ἀνταρτικὸ σῶμα στήν ἀνατολική περιοχή Κορυτσᾶς καί καταζητεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀλβανοὺς γι' αὐτὸ καί ἀργότερα φεύγει ἀπὸ τὴ Χότσιστα στὰ 1920 (στὸ Μικρασιατικὸ μέτωπο) χωρὶς νά ἐπιστρέψει.

ραμε. Ἡ φωτογραφία εἶναι βγαλμένη στό Δυρράχιο ὅπου ἐργάζεται καί ἔχει τήν ἐνθύμησι (πού ἐπιμένει πάλι στήν πατρική του γλώσσα ἐν ἔτει 1935): *Ἐν-θύμιον Δυρραχίου / πλησίον τοῦ μαγαζιοῦ / μας ἔτος 1935 / Τῇ σεβαστῇ μου μητέρᾳ / Ἀννῇ Θ. Κράλλῃ / ὁ υἱός Σ. Θ. Κράλλης Τ.Σ.* (τουρκική σφραγίδα).

130. ὁμολογία τοῦ ἀποστόλι / γιόργι Γρ(όσια) 575 / εἰς τό χρόνο αὐτό / τοῦ ἔδωσα ἀκόμη 500 / τό 1866 ἰουλίον: 2 /

Αὐτά εἶναι γραμμένα κατά μήκος ἔξωθεν τῆς κόλλας τοῦ ὁμολόγου. Ἐνῶ παραπλευρῶς κατά πλάτος τῆς κόλλας τοῦ ὁμολόγου ἀναγράφονται τά κάτωθι:

δι' ἐμέ πληρόσετε εἰς διαταγὴν τοῦ / κου Ἰωάννη Μαυρουδῆ, ἰσότιμον ἔλαβε εἰς λ/σμόν (λογαριασμόν) / *Κων/τόλει*¹¹ τῇ 26 οκτωβρίου 1877 / Ν/45

Χριστοῦ Ηλιοῦ (σβυσμένη ἡ ὑπογραφή ἀλλά φαίνεται)
Τ.Σ.

Αριθ. 575 εἰς πεντάρια / Ὁμολογία διὰ πεντακόσια ἐβδομήντα πέντε / ἔδανείσθην ὁ ὑποφαινόμενος εἰς τὴν διαταγὴν / τοῦ Θ. ἐπιτρόπου τοῦ λάσσου Χρήστου Ηλιοῦ / διὰ προθεσμίαν ἕως τοῦ ἐρχομένου πρώτῃ / μαρτίου θέλω τοῦ πληρώσαι εἰς τὴν πρώτην ζήτησιν του διὰ τοῦτο δίδω τό παρὸν εἰς χεῖρας του εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ὥς / ὑποφαινόμε /

1865 Μαρ(τιον): 22

εἰς Κων/λιν (Κωνσταντινούπολιν)

νικόλαος γεωργίου ὑπόσχομαι διὰ τὰ ἄνωθεν / μηχάλις γιάνη ἐνγιτης (ἐγγυητής) διατα ἀνοθεν γροσια.

131. 506 ὁμολογία τοῦ ἰοβαν ἀντώνη τέμο / Τ.Σ.

Γιωβάν Ἀντ. Τέμου / ὑπ. ἐγγ. Κώτση Χρήστου

Γρ(όσια) 506

Ν. 39

Τ.Σ.

Τά ἄνωτέρω ἀναγράφονται ἔξωθεν τοῦ ὁμολόγου καὶ ἔσωθεν τὰ ἑξῆς:

Ἀριθ. 506 γρόσια εἰς πεντάρια / Ὁμολογία διὰ γρόσια πεντακόσια ἑξῇ καί-/φάλαιον καθαρὸν ἔδανείσθην ἐγὼ ὁ κά-/τωθεν ὑποφαινόμενος εἰς τὴν διαταγὴν / του κου ἐφόρου τοῦ λάσσου Χρήστου Ηλία διὰ / προθεσμίαν ἕως τοῦ ἐλευσομένου α. Μαρ/τίου εἰς τὴν πρώτην ζήτησιν τοῦ θέλω τὰ με/τρήσει εἰ δέ καὶ παρέλθει ἡ διορία τοκοῦνται / δύο τὰ % τὸν μῆνα διὰ τοῦτο δίδω τό / παρὸν ὁμολόγον εἰς χεῖρας του εἰς/ θέν καὶ ἀσφάλειαν ὥς ὑποφαινόμε /
Τό 1865 / Μαρτίου πρώτῃ /

11. Ἡ κόμη τῆς Χοτοσίτης ἔχει «δοῦναι-λαβεῖν» μέ τὴν Κωνσταντινούπολη ἀλλὰ καὶ μέ τὴν ὑπόλοιπὴ Ἑλλάδα ποιμιλοτρόπως. Βλ. Ἐλ. Καρακίτσιος, «Παλαίτυπα καὶ ἐνθυμήσεις Χοτοσίτης (Hocisht) Κορυτσᾶς», *Μακεδονικά* 33 (2001-2002) 331-338.

ηοαννης αντωνηου ηποσκολιμε τα ανοθεν / Κωνσταντίνος Χρίστου εγγυητής
διά τὰ ἄνωθεν / Ναούμ παπῆς μαρτυρώ.

132. Ἐξωθεν γράφει:

σημιηον καί δημη/τηη
ηανακ (γιαννάκη) γεργο παπῆς
γρόσ(ια) 620 /

Ἐσωθεν ἀναγράφονται:

T.Σ.

Ῥομόλογον διά γρόσια (Ἀριθ. 620) μέ λίρ(ας) ὀθωμ(ανικάς) 107 / Τά
ἀνωτέρω ἐξακόσια εἰκοσι γρόσια ἐδανείσθημεν οἱ ὑποφαινόμενοι / παρὰ τοῦ
Ἰω(άννου) γεώργη Σάββα ἅτινα ὑποσχόμεθα ἀλληλεγίως πλειρῶσαι / αὐτά
εἰς τήν διαταγήν αὐτοῦ μέχρι τῶν ἐλεεσομένων Ἀγίων Ἀποστόλων / παρελ-
θούσης δέ τῆς προθεσμίας ταύτης θέλουσι τοκισθῇ νομίμως διό δίδομεν / τό
παρόν μοι εἰς χεῖρας του πρὸς ἔνδειξιν καί ἀσφάλειαν των ὅπως ὑποφαι-
νόμεθα /

Ἐν Χοτοσίστη τῇ 28 8/βρίου (σβυσμένο διότι ἀπεκολλήθη τό ἐθνόσημο) /

Διμίτριος γιανάχι ηποσκολιμε

Σιμεών Χρήστου ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν (ἀναγραφόμενα) ὅπως δέ ὑπογρά-
φομαι / κατ' αἴτησιν του παρὰ τοῦ Ἰωάννου (...) ὅπως δέ δεδήλωτε /

μηνῆς παπ(ῆς)¹² Κωνσταντίνου μαρτυρώ /

Ἰωάννης παπ(ῆς) Κωνσταντίνου μαρτυρώ /.

133. Ἐξωθεν τοῦ ὁμολόγου ἀναγράφονται: ὁμολογία τοῦ μονό/λη χρή-
στον 1865 / ὑπὸ ἐγγεγραμμένου) Χρ. Ἡλιοῦ / Γρ(όσια) 875 / Ν. 43 /.

Ἐσωθεν τό ὁμολόγον γράφει τὰ κάτωθι, ἐνῶ εἰς τό ἄνω δεξιόν μέρος
ὅπως καί σέ ὅλα τὰ ὁμόλογα εἶναι ἡ τουρκική σφραγιδα μέ ἀραβικούς χαρα-
κτῆρες γύρωθεν, ἐνῶ εἰς τό μέσον ὑπάρχει πάντοτε «ἀραβοῦργημα» ἀποσπά-
σματος τοῦ κορανίου:

αρηθμόν 875 /

T.Σ.

οκτακόσια ενδομήντα πέντε κεφαλεο καθαρό / το οπηω ἔλαβον εγο ο ηπο-
κατουθεν ηποφενομενος / εἰς διαταγήν του σχολαρηου χρηστο ηληου επητρο-
πος του λά / βον της σχολης Χοτζηστη υὑδσχομε Απωδοθουνε / αὐτω μεχρη
εἰς τήν προθεσμίαν δηορηαν: α μαρτιου / να τα ευκαρηστησο κορης (χωρίς)
τηνα πληρωσιος (;) εγω / πρόστεν τους μαρτήρους δηωβεβιον της αληθηας /
1865 μαρτιου προτης / μονόλης χρήστου ηπόσχομε τα ανοθεν / Χρηστος
Ἡλιοῦ ἐγγυητής διά τὰ ἄνωθεν γρόσ(ια) /

Ἀπό τό ὁμολόγον αὐτό πληροφοροῦμεθα ὅτι στήν κώμη τῆς Χοτοσίστης
λειτουργεῖ ἡ Ἀστική Σχολή Χοτοσίστης (Γυμνάσιο σημερινό) καί σχολάρχης

12. Παρατηροῦμε ὅτι ἡ Χότσιστα ἔχει δύο ἱερεῖς ἀδελφια ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας εἶναι
ἀνορθόγραφος.

εἶναι ὁ Χοτοιστιανὸς Χρῆστος Ἡλιοῦ ἐγγράμματος καὶ καλλιγράφος, ὅπως φαίνεται στὴν ὑπογραφή του. Τό ὁμολόγο ἀνορθόγραφο συνέταξε σίγουρα ἄλλος γραφέας γιὰ αὐτό καὶ διαφέρει ὁ γραφικὸς χαρακτήρας, ὅμως μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ σχολὴ Χοτοσίστης ἔχει λάββον (κληροδότημα) καὶ ἐπίτροπος εἶναι ὁ σχολάρχης Χρῆστος Ἡλιοῦ. Σημαντικὴ εἰδησις διὰ τὴν κώμην τῆς Χοτοσίστης ποῦ ἀναφέρεται στὰ ὑπ' ἄριθ. 134, 135, 137, 138 ὁμολόγια ποῦ μέ τοὺς τόκους των λειτουργεῖ ἡ Σχολὴ Χοτοσίστης ἀφ' ἐνὸς ἀλλὰ καὶ διευκολύνονται οἱ κάτοικοι ἀφ' ἑτέρου.

134. Ἐξώθεν τοῦ ὁμολόγου ἀναγνώσκομεν:

ὁμολογία τοῦ / ναοῦ πα(πᾶς) Γρ(όσσια) 1748 = 20 / ὑπ. ἐγγ. βασιλ. παπ(πᾶ) Ἰωαν(νου) / Ν / 37 /

Ἐσωθεν τὸ ὁμολόγον ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἀριθ. 1748:¹³ L γρ(όσσια) πεντάρια / ὁμολογία διὰ χίλια ἐπτακόσια σαράντα ὀκτώ / καὶ μισό γρόσια ἐδανίσθην ἐγὼ ὁ ὑποφαίνω / μενος εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου ἐπιτρόπου / τοῦ λάσου¹⁴ Χρήστου Ἡλιοῦ διὰ προθεσμίαν / ἕως τοῦ ἐρχομένου πρώτης μαρτίου θέλω / τὰ πληρώσει εἰς τὴν πρώτην ζήτησιν του / διὰ τοῦτο δίδω τὸ παρόν ὁμολόγον εἰς / χεῖρας του εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ὡς / ὑποφαίνομε.

1865 μαρτίου β /

Ναοῦ πα(πᾶς) ἰωάννου ὑπόσχομαι τὰ ἄνοθεν / βασηλῆς πα(πᾶς) πηγητῆς (ἐγγυητή)ς δηα τα ἀνοθεν / Κωνσταντῖνος Χρήστου μαρτυρῶ /

ἐξωφλήθη (συμπλεγματικὸ μονόγραμμα)

135. Ἐξώθεν τὸ ὁμολόγον σημειώνει:

Εἰς ἔτος: 1866 / βακούφικα¹⁵ ὁμολογία / τοῦ σφέτηκο νάσε διὰ / γρόσια 287: 20¹⁶ / αριθ. 14.

Ἐσωθεν τὸ ὁμολόγον ἀναγράφει:

13. Τό L σημαίνει μισό γρόσι καὶ σημειοῦται αὐτὴ τὴν ἐποχὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο στοὺς λογαριασμοὺς, βλ. Καρακίτσιος, «Τὸ ΝΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΙ», ὅ.π., σ. 230.

14. Λάσο εἶναι τὸ κληροδότημα (μεγάλῃ δωρεά). Βλ. Ἀχιλ. Λαζάρου, *Ἡ ἀρμονικὴ καὶ αἱ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς σχέσις αὐτῆς*, Ἀθῆναι 1976, σ. 159· Χρ. Λιόλιος, «Ἐνα κληροδότημα τοῦ Γαβριὴλ Σταγῶν στὴν Δεσκάτη τὸ 1813», *Μετέωρα* 31 (1977) 151-152 σημ. 64: ...λάσσον παντοπινὸν τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιερέως Σταγῶν κ. Γαβριὴλ ἔθηκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν εἰς τὸ χωρίον Δουκοκᾶν τῶν μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης γρ. 50: ἦτοι πεντήκοντα καὶ διὰ τὸ χρονικὸν αὐτοῦ, διάφορον γρ. 6: ἔξι να εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ κατὰ καιροὺς, τῆς αὐτῆς χώρας καὶ μνημονεύουσι Γαβριὴλ Ἀρχιερέας τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν αὐτοῦ...

15. Βλ. Ἠλ. Κωνσταντίνου, *Λεξικὸ τῶν ξένων λέξεων στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα*, Ἀθῆναι 1992, σ. 24. Στα τουρκικὰ vakif = ἐκκλησιαστικὸ κτήμα.

16. Τὰ 20 εἶναι παράδες, ὑποδιαίρεσις τοῦ γροσίου ποῦ ἔχει 40 παράδες ἢ 120 ἀσπρα. Βλ. Δικ. Βαρμακάκος, *Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῶν ναυτικῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου (1605-1905 αἰών)*, Ἀθῆναι 1992, σ. 52.

ὁμόλογον διὰ γρόσια 287: 20 διακόσια / Τ.Σ.
 ὁκδόντα ἐπτά καίμισό ἐδανίσθην ὁ ὑποφε / νόμενος εἰς διαταγὴν τοῦ
 ἐμπόρου Ἰωάννου / χρηστοῦ ἔχομεν τὴν διορίαν ὡς ἐξῆς: β / αὐγούστου διὰ
 νὰ τὰ δόσω χωρὶς τινὰς φόρους / ἐάν περάσῃ ἀπὸ τὴν διορίαν τὰ τρέχῃ / μὲ
 τόκους τὰ δύο εἴτε τῆς ἑκατὸν / τό παρὸν ὁμόλογον εἰς κάθε ζητησίην του / εἰς
 ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ὡς ὑποφαίνομε /
 τῇ β' αὐγούστου 1866 /
 ἐγὼ ὁ σφετκὸς ἠποσκομε το ἀνοθεν /
 ἐγὼ ὁ γιωργὸς μαρτιρας.

136.

Τ.Σ.

ὁμόλογον δηα γροσιά τριακοσιά δεκα πέντε Ν 315 /
 ἐδανίσθην ἐγὼ ὑποφενος ἀπο τον κηριὸν Χριστον / ἡληοῦ ἠποσκομε δε πλη-
 ροσω αὐτο εἰς διαταγὴν αὐ / του του ἀνοτερου τριακοσιά δεκα πεντε γροσια
 κορης / τινὸς προφασεὸς κατὰ τὴν προτὴν ηουλῆου παρελ / θουσης δε της
 προθεσμιμας νὰ τρεχωσι με(χ)κρονηκον / τοκὸν πρὸς δεκα πεντε της % δηα
 τουτο δηδομή / το παρὸν αὐτὸ εἰς ἐνδειξιν 1867 ηουλῆου 20 / σαλὴ οἷσμανή
 μαζὴ με τον πεδηομου ὑποσκομε τα ἀνοθεν / γροσια.
 μουεχτάρης¹⁷ σπαχῆς¹⁸ μαρτηρο
 μουεχτάρης οὐδελασα μαρτις
 μουεχτάρης ασανης παρηακταρις μαρτηρό
 ἐγὼ ὁ τέλης¹⁹ πλνὴ με λογον του σαλὴ οἷσμανή γραφων μαρτηρο /
 Ἄξιον λόγον στό παρὸν ὁμόλογον ὅτι ἀπὸ τό λάσον ἐδίδοντο ὁμόλογα
 καὶ εἰς τοὺς μουσουλμάνους. Ἐπίσης μαθαίνουμε ὅτι ἡ Χότσιστα στά 1867
 εἶχε μουχτάρη καὶ Σπαχῆ.

137.

Τ.Σ.

187 / γρόσια ἑκατὸν ογδοήκοντα ἐπτά ποσὸν τὰ ὅποια τὰ ἐλαβὰ ἐγὼ ὑπο /
 φαينو κατοθεν με μαρτυρους πιαρα Απο τον Χριστον ἡλιού κε ὑποσκομε νὰ
 τα μετριο Απο σιμερων ἐντός / τον δεκά πέντε ἡμέρες αὐγουστου νὰ του τα
 μετριο / εἰς διαταγὴν ἡδιον ἀπογραμενου καὶ ἀν περασὸν Α / πο τὴν διορίαν
 ἠποσκομέ πλερόσι νομμιον / τοκο ουτος κε ὑποσκομεθα

Χοτάιστη 1870 ἀπριλίου 5

ἐγὼ ασαν σαλὴ καὶ με το πεδὴ μου ἠποσκομεθα τα ἀνοθε / γροσια .

17. Muhtar ἢ μουχτάρης ἢ μουκτάρης ἢ μικτάρης: αἰρετὸς δημοτικὸς ἢ κοινοτικὸς σύμ-
 βουλος τῶν χωριῶν ἢ συνοικιῶν. Βλ. Ἄντ. Θεοφυλακτίδου, *Τουρκο-ελληνικὸν Λεξικόν*, Nur
 Basimeri 3/1 1960, σ. 465.

18. Σπαχῆς ἢ σπαῆς, τουρκικὰ sipah, σημαίνει ἱπτεὺς. Ἐδόθη ὡς τίτλος τοῦ τιμαριούχου ἐπὶ
 τουρκοκρατίας πού συγκέντρωνε καὶ τοὺς φόρους.

19. Εἶναι τὸ ὄνομα Ἀριστοτέλης Πίνο ἢ Μπίνο τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν οἱ ἀπόγονοι ἀκόμη
 σήμερα στὴ Χότσιστα, μάλιστα ὁ Δημήτριος εἶναι τοπογράφος μηχανικός.

μουσταφᾶ σπαχῆς μαρτιρῶ

Ἀσαν παηρακταρι μαρτιρῶ

ἐγὼ αὐτοὺς ὡς ὁμολογοῦν τα να γραφομενα γραφο / μαρτερό /

138. Ἐξωθεν τό ὁμόλογον γράφει:

τῆς βαγγελήτζας Ἰτζη /

σοντι Γρ:(οσια) 496/

τεφά Γρ: 150/

Γρ: 646/

τεφά Γρ: 73/

719

Ἐσωθεν ἀναγράφονται στό ὁμόλογο τά κάτωθι:

Τ.Σ.

Αριθ. 496 Γρ(οσια) /

Τα ἀνώτερα τετρακόσια ἐνενηντα ἕξ γρόσια ὑπόσχομαι / πληρώσει ἐγὼ ἡ ὑποφαινόμενη εἰς διαταγὴν τοῦ Κυρίου / Χρήστου Ἡλίου εἰς προθεσίαν μέ-
χει τῶν ἐρχομένων / Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἵνα τά πληρώσωμεν δίχως τινος /
προφάσεως παρελθούσης δέ τῆς προθεσμίας νά / τρέξουν μέ Νόμιμον τόκον
διὰ τοῦτο δίδω τό πα/ρόν μου. Εἰς ἀσφάλειαν καί εἰς ἔνδειξιν διό καί ὑπο/-
φαίνομαι.

Ἐν Χοτίστη 1872 Δεκεμβρίου 20 /

Ἐλαβον προσέτι ἑκατόν πενήντα ἀριθ 150 γρόσια / ἐγὼ ἡ βαγγελίτζα
Ἰτση ὑπόσχομαι τά ἄνωθεν / καγὼ ἡ φίλια ἡζφετκοβέτζα ἐγγυοῦμαι διὰ τά /
γρόσια. Ελάβαμεν προσέτι γρόσια 73 ἐβδομήντα τρία / καγὼ δέ ὁ παπᾶ
εὐαγγέλιος Ναοῦμ μέ λόγον / των γράφω²⁰ καί μαρτυρῶ /
τηρωβητζα ητοῦρο μάρτυς /
σωτηρίτζα σιώντα μάρτυς /
Βασίλειος Δημητρίου Μαρτυρῶ /
διδάσ(καλος) Δημήτριος Παναγιώτου μάρτυς /
ἐγὼ ὁ βασιλης ναουμι μάρτυρας /

Στό ὁμόλογο αὐτό πού ἔγραψε ὁ ἱερέας τοῦ χωριοῦ παπᾶ-Εὐάγγελος βροί-
σκουμε ἐκτός τῶν ἄλλων στοιχείων τῇ φίλια ἡζφετκοβέτζα ὡς ἐγγυήτρια, τήν
τηρωβητζα ητοῦρο πού ἀπό τά ὀνόματά τους φαίνονται σλάβες καί ὑπογρά-
φει ὁ γραφέας τοῦ ὁμολόγου ἀντ' αὐτῶν.

Στῇ Χότσιστα ὑπογράφει ὡς μάρτυς καί ὁ δάσκαλος αὐτῆς Δημήτριος
Παναγιώτου, ὀρθογράφος καί καλλιγράφος. Τό ὁμόλογον εἶναι ἀπό τό λάσον
τῆς σχολῆς Χοτοσίστης, ὅπως φαίνεται, γιατί τό χορηγεῖ ὁ ἐπίτροπός της
Χρῆστος Ἡλίου ἐκ Χοτοσίστης.

20. Τό ὁμόλογο ἔγραψε ὁ παπᾶ-Εὐάγγελος Ναοῦμ ἀπό τῇ Χότσιστα καλλιγράφος καί
ὀρθογράφος πού δέχνει τή μορφωτική του παιδεία.

139. ὁμολόγον τοῦ Κῶτσο /

πῆνε ἀπὸ 1872 /

γροσίων - 2, 572 /

Αριθ. 105

Ἐσώθεν γράφει τὸ ὁμολόγον:

Ὁμολόγον γροσίου 2, 572 /

τά ἄνωθεν δύο χιλιάδες καὶ πεντακόσια ἑβδομήκοντα δύο / γρόσια ἑδανείσθην ὁ κάτωθεν ὑποφαινόμενος παρὰ / τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κυρίου Βασιλείου πατᾶ Ἰωάννου ἀπὸ τοῦ τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὅποια ὑπόσχομαι πληρῶ / σας εἰς διαταγὴν τοῦ τῶν ἐλευσομένων Ἁγίων Ἀποστόλων παρελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης θέλουσι τρέξῃ μὲ / νόμιμον τόκον. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν δίδωμι / τὸ παρὸν καὶ οὕτως ὑποφαινομαι / Τῇ 29 8/ρίου 1872 ἐν Χοτσίστῃ /

εγὼ ὁ κοτὰς πινε ηποσκομε /

Κωνσταντίνος χρηστον μαρτυρῶ /

αντων τασε μαρτηρο /

Εἶναι τὸ πρῶτο ὁμολόγο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσίστης ποῦ ἐκδίδει γιὰ τὴν ἐνίσχυσίν του καθ' ὅτι ὁ Ἱ. Ναὸς χτίζεται αὐτὴ τὴν ἐποχὴ καὶ εἶναι ἓνα κόσμημα τῆς περιοχῆς, ὅπως δείχνει ἡ φωτογραφία του.

140. Ἐξώθεν ἀναγράφει τὸ ὁμολόγον:

ὁμολόγον τοῦ θέμελη /

Ἰωάννου γρο(οσια) 887 προ(εσμία) /

τῶν Αγ. Αποστ(όλων) 1875

N / 6 /

Κάτωθεν καὶ ἀντίθετα τῆς ἄνω καταγραφῆς τοῦ ὁμολόγου ἀναγραφέντας στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τὸ ἀκόλουθον:

ἐμέτρησεν ὁ Κύριος Χαράλαμπος θεμελης / διὰ τὰ ὅπισθεν χρήματα γρο(οσια) τριακόσια / πενήντα Ἀριθ. 350 /

1881 τῇ α' μαρτίου Χότσιστα

Ἐσώθεν τὸ ὁμολόγον γράφει:

887 / Γρόσια /

Τ.Σ.

Τὰ ἄνωθεν ὀκτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ / γρόσια ἑδανείσθην ὁ ὑποφαινόμενος παρὰ τοῦ λάσου τῆς Ἐκκλησίας δοθέντα / μοι διὰ χειρὸς τοῦ ἐφοροῦντος Κ(υρίου) Κων(σταντίνου) Παπαδοπούλου καὶ ὑπόσχομαι / πληρῶσαι αὐτὰ εἰς διαταγὴν αὐτοῦ μὲ / χρι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ ἐλευσομέ(ν)ου ἔτους. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας θέλει τοῖς λογισθῇ καὶ νόμιμος τόκος /. Καὶ εἰς ἐνδειξιν τῇ 13ῃ 8μβρίου 1874 Χότζιστα /

Κ(ύριος) θεμελῆς Ἰωάννου ὑπόσχομαι τάνωθεν /

Γεώργιος Σπυρ. Σούρλα διδάσκαλος διὰ τὸν ἀγράμματον θεμελῆ Ἰωάννου

κατ' αἴτησιν /
 του τοῦ ὑπέγραψα καί μαρτυρῶ /
 Γιοβάν (Ἰωάννης) Χρήστου μαρτυρῶ
 δημήτρης χρήστου μαρτηρο

Γραφέας τοῦ ὁμολόγου εἶναι ὁ διδάσκαλος Γεώργιος Σπυρ. Σούρλα ὁ
 ὁποῖος εἶναι ὀρθογράφος-καλλιγράφος, ἔχει μόνον τόν δμβριον ἀντί δμβρίου
 τό σωστόν. Στό ὁμολόγο βρῖσκουμε τά πρῶτα ἐπίθετα Παπαδόπουλος, Σούρ-
 λα καί Πίνε ἐξαλβανισμένο τοῦ ἐπιθέτου Μπίνος (βλάχικη προέλευση) ποῦ
 ὑπάρχει μέχρι σήμερα στή Χότσιστα. Μνημονεύεται καί τό λάσον (κληρο-
 δότημα) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου γιά πρώτη φορά ἀπό τόν ὁποῖον
 δανεῖζουν χρήματα. Ὅπως δέ βλέπουμε ἀπό τίς δοσοληψίες, ἡ κώμη τῆς Χο-
 τοσίτης ἔχει εὐρωσση οἰκονομία καί ἔχει ὑψηλό βιοτικό ἐπίπεδο γιά τήν ἐποχή
 αὐτή.

141. Ἐξωθεν τό ὁμολόγον ἀναγράφει:

ὁμολόγον τοῦ Εὐαγγέλλου /
 στέριου γρ(οσια) : 1510 /
 προθεσμία τῶν Ἀγίων Ἀποστ(όλων) /
 τοῦ 1875 /
 N / 9

Ἐσωθεν τό ὁμολόγον ἀναγράφει:

Χρεομολόγον γρ(όσια) 1510:

Τά ἄνωθεν χίλια πεντακόσια δέκα γρόσια ἔδα/νείσθημεν ἡμεῖς οἱ ὑποφαι-
 νόμενοι εἰς διαταγὴν τοῦ / Κυρίου εὐφόρου τῆς ἐκκλησίας διά προθεσμίαν
 διά / τό ἔτος ὀλόκληρον παρελθούσης δέ τῆς διορίας / νά τοκισθῶσι μέ νόμι-
 μον ἔσταν δίδομαι / τό παρόν μας εἰς ἔνδειξιν ὡς ὑποφαινόμεθα /

1874 τῇ 78(βρίου) /

εὐαγγέλιος Στέριου καί Μῆτα Ηλιοῦ /
 λεγγίνης (ἀλληλεγγίως) ὑποσχόμαιθα τά ἄνω /
 Κωνσταντῖνος Χρήστου μαρτυρῶ
 ὁ γράψας Νικόλας ἀντωνίου μαρτυρῶ

142. Ἐξωθεν τό ὁμολόγον ἀναγράφει:

Ὁμολόγον τοῦ Χρήστου /
 Γκίνου γρ(όσια) 560 /
 τοῦ 1875
 ἀριθ 3 / 1 /

Ἐσωθεν ἀναγινώσκουμεν τά κάτωθι:

ὁμολόγον γροσίων 560 /
 τά ἄνωθεν (κατεστραμμένη ὀλόκληρη ἡ σειρά) λιρῶν / ὁ ὑποφαινόμενος

εἰς διαταγὴν τοῦ τυχόντος ἐπιτρόπου / τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου νικολάου
 Χοτοίστης μέχρι / τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, παρελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας
 ταύτης θὰ ὑπολογίζονται μὲ νόμιμον τόκον / δι' ὃ δίδωμεν τό παρόν εἰς ἔν-
 δειξιν καὶ οὕτως / ὑποφαίνομαι /
 τῇ 25 8/βρίου 1875 ἐν Χοτοίστῃ /
 Χρήστο γκίνο ηποσκομε /
 Χαράλαμπος Νικολ(άκη;) μαρτυρῶ /

143. Ἐξωθεν τό ὁμολόγον γράφει:
 μολοπα (ὁμολογία) τουτήνε (αὐτή) γέργο /
 παπα θεμελης γρ(όσια) 270 /
 τιφα 27/
 297/
 παφ +28/
 325/
 δουλειά 5.20/
 319.20/

Ἐσωθεν τό ὁμολόγο γράφει:

Ἐλαβαν οἱ ὑποφαινόμενοι βασιλίτσα Τανάσι παρὰ / τοῦ κυρίου Χρήστου
 Ἡλία γρ(όσια) 270: ἥτοι διακό-/σια ἑβδομήντα σωστά ὑπομνήσκομε νὰ τὰ /
 δώσο εἰς αὐτὼν εἰς διαταγὴν αὐτοῦ / μὲ προθεσμίαν μέτριον ἁγίων ἀπο-
 στόλων τα με/τρον παρελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας θέλουσι / τρέξῃ με νόμι-
 μον τόκων καὶ ὑποφαινόμεθα / τεφά ἔτει ἔλαβα γρ(όσια) εικοσι επτά 27 /

8/βρίου 7: 1876 /

ἐγὼ ο βασιλῆς θανάσι ηπόσκιμε τανοθεν γροσια /
 ο Γράψας²¹ κατ' αἴτηση Διονύσιος ἱερεὺς /
 Γράφω καὶ μαρτυρῶ /
 Νικόλαος Αντωνίου μαρτυρῶ /
 ραφαήλη βαγγέλη μαρτηρο
 ετι ταυφα ελαβα 28 : ηπι ηκουσι οχτο /

144. Ὅμολογον 2 /
 Γιαννάκ(η) Ἀθ. Πίντσα /
 τῆς ἀδελφ(ότητος) Σελασφόρος /
 Διὰ λίρ(ας) ὀθ(ωμανικὰς) 1 1/4 /
 N / 59 /

Εἶναι γραμμένο ἔξωθεν τοῦ ὁμολόγου. Εἶναι γραμμένο τό ὁμολόγο σέ
 ἀπλό τετράγωνο χαρτί καὶ ἐξεδόθη εἰς Χοτοίσταν 22 Νοεμβρίου 1882 ἀπὸ τὴν

21. Γραφῆας τοῦ ὁμολόγου εἶναι ὁ Διονύσιος ἱερεὺς, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος πού ὑπογράφει
 μὲ τὸν ἴδιο γραφικὸ χαρακτῆρα.

ἀδελφότητα «Σελασφόρος»²², ὅπως ἀκριβῶς ἀναφέρει:

λίρας ὀθ(ωμανικάς) 1 1/4/

Ἔλαβε ὁ ὑποφαινόμενος παρά τῶν κυρίων υἱῶν Χρ. / Ἀδάμου ταμείου
τῆς ἐν Χοτοσίτῃ ἀδελφότητος ἡ Σελασφόρος / τῇ ὁποίᾳ ὑπόσχομαι πληρῶσαι
εἰς τὴν διαταγὴν τῆς ἀποδερχα(ρ)ου / μεν ἡμέρας ἐξήκοντα μίᾳ. παρελθού-
σης τῆς παραδομῆς (νά παραδοθῇ) θέλει τρέξει / μέ τοὺς τόκους ὑπερ τιμῆς
εἰς π(αρ)ᾶδες) ἔνδεκα.

Τῇ 22 9/βρίου (1)882 θεοφάνης /
γιαννακῆς αθανασίου /
ηποσκομε τα ανοθεν /

Τῇ 25 8/βρίου 1875 ἐν Χιοσίτῃ /
Χρήστο γάνο ηποσκομε /
Χαράλαμπος Νικολ.(άκη) μαρτυρῶ /

145. Ἐξῶθεν τό ὁμόλογον σημειώνει:

ὁμόλογον τοῦ Βα/
κουφίου τοῦ Βασίλ(η)/
μανοῦσε Γρ. 45 /
N 57

Αρ' 15

Ἐσῶθεν δέ γράφει:

Ἄμολογον διὰ γρόσια τεσσαράκοντα / πέντε Αρ. / 45 /

ἐδανείσθην ὁ ὕπο / φαινόμενος εἰς μετρητὰ παρά τοῦ ἐπί/τροπου τῆς
ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικο-/λάου καί ὑπόσχομαι πληρῶσαι τῇ διατα/γῇ τοῦ
τυχόντος ἐφόρου τῆς ἐκκλη/σίας μέχρι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Πα/ρελθού-
σης δέ τῆς προθεσμίας ταύτης / θέλουσι τοκισθῇ νομίμως καί εἰς ἔνδει/ξιν
ὑποφαίνομαι /

Χότσιστα τῇ 28 8/βρίου 1882. δευτέρα /

βασίλης μανοῦσε ηποσκομε τανοθεν /

Νικόλαος (Εθνόσημο) μαρτυρῶ /

(δυσανάγνωστο)

ο γράψας κατ' αἴτησιν του Ναθαναήλ Αντω /

νίου ὅστις καί μαρτυρῶ

Ὁ γραφέας Ναθαναήλ Ἀντωνίου εἶναι ἐγγράμματος, ὀρθογράφος καί

22. Ἡ ἀδελφότητα «Σελασφόρος» ὑπῆρχε στή Χότσιστα στά 1875, ὅπως μαρτυρεῖται στό ὁμόλογο αὐτό, σέ ἀνάμνηση τῆς ἀρχαίας πόλεως Σελασφόρου, πλησίον τῆς σημερινῆς Πόγιανης καί Ἀγίου Γεωργίου Κορυτσᾶς. Αὐτή τήν ἐποχὴ συνηθίζεται στίς εὐρωστες κώμες νά ἔχουν ἀδελφότητες ἐντός ἡ ἐκτός τῆς ἐπικρατείας των. Βλ. Ἐλ. Καρακίτσιος, Ὁρθόδοξοι ἱερεῖς καί διάκονοι ποὺ ἐπέζησαν τοῦ ἁθέου καθεστώτος στήν Ἀλβανία (1945-1990), Αὐθεντικές μαρτυρίες ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἠπειρο, Θεσσαλονίκη 2001, σσ. 434-437.

καλλιγράφος καί ἀντί τῆς τουρκικῆς σφραγίδος ἄνωθεν, ὡς ἐσυνηθίζετο, τώρα θέτει τουρκικό χαρτόσημο γιά ἐπικύρωσι τοῦ ὁμολόγου το ὁποῖον προσυπογράφουν οἱ δανειζόμενοι καί ἐγγυηταί.

146. Ἐξωθεν ἀναγράφονται τά κάτωθι:

Ἀποδείξεις παρὰ τῆς Κωστανῶς συζύγου τοῦ / Μακαρίτου Κώτῃ Γεωργ. Βλάχου καί υἱοῦ τῆς / Στεφάνου, διὰ τὸ χρέος των εἰς Ἐκκλησίαν τοῦ / Ἀγίου Νικολάου Χοτοσίστης / ἔναρξις τὴν 9ην - 9/βρ(ιου) 97 λῆξις τῶν Ἀγ. Ἀποστόλ(ων) 1898 / Αρθ/63 /

Ἐσωθεν τὸ ὁμολογον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Εἰς ἐνδειξιν ἀσφαλείας δῆδομε τὸ παρὸν μας εἰς χεῖρας τοῦ / ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας Χοτοσίστης ὅτι δὲ εἰς χρέος ὅπου χρεοστοῦμε / ἀπὸ ἐνοίκια ὅπου ἔχουμε κατεχίση γο (εγὼ) τὸ οὐσίτιον τῆς ἐκκλησίας / Χοτοσίστης Ἀγίου Νικολάου κατὰ τὸν κώδικα τῆς ἐκκλησίας / διὸ ὅσον ποιεῖ καί ἐγγεγραμμένο εἰς τὸν ἴδιον κώδικα / ὁμοῦ μὲ τους τόκους του μέχρι σήμερα καί εἰς τὸ ἑξῆς δὲ ὅσον / καιρὸν παρέλθει υποσχόμεθα. πληρώσει αὐτὰ εἰς τὸν τυχόντα ἢ / εἰς διαταχθέντα ἄνευ ἀναβολῆς παρελθούσες δὲ τῆς ληφθεί/σης προθεσμίας υποσχόμεθα πληρώσει ἀλληγγύησι ὠφέλεια / καί τόκους ἔτει διαλίτεται καὶ στεριτε μέχρι ἐξοφλίσεως τοῦ ἄνω / λογ-μοῦ. διὰ αὐτὸν τὸν λογ-σμόν ἔχουμε δώσει μίᾱ ἀγγελᾶδα τοῦ Ναθαναήλ Ἀντωνίου καί ἀποδίξαμε ὅτι ἔχουμε / δοσεῖ αὐτοῦ τὴν ἀγγελᾶδα διὰ αὐτοῦ τοῦ λογ-μοῦ θὰ ἔφερε / δὲ ἀπο τοῦ ἀνο λογ-μου: ἐκτός τῆς διαληφθείσης προθεσμίας εἰάν τυχόν καὶ δὲν ἀποδίξομε μέχρι τῆς ἄνω προθεσμίας ὑπο / γήν τοῦ τυχόντος ἐπιτρόπου διο πρὸς ἐνδειξι καὶ ὠφέλεια / τοῦ ἀνωτέρου χρέους μας δίδομι το παρὸν μας εἰς χεῖρας τοῦ / Χαράλάμπους Ν. Κάλτσο δια λογ-σμόν τῆς ἐκκλησίας Χοτοσίστης / του Αγίου Νικολάου ὡς υποφαίνομαι ἀλεγνηγίος (ἀλληλεγγύως) /

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 9: 9/βρίου 1897 /

εγὼ ἡ Κωστένω σύζηγος του μακαρίτου Κώστα Γεωργίου Βλάχου μετὰ τοῦ υἱοῦ μου στεφάνου ἀλληλεγγύως υποσχόμεθα τα ἄνωθεν (εθνόσημο) υπογραφομεσθε κατιποσκόμαι διὰ χηρὸς τοῦ Γράματος τὸ παρὸν καί υπογραφω / υμεῖς ἡ δη καὶ μείς δὲ δεκατηλοτηπούμαι / ο Γράψας το παρὸν ἡ ὑπογράφη του ἀγραμμάτου κατετησήτου (κατ' αἴτησιν του) ἔγραψα καὶ τοὺς υπέγραψα /

Βασίλειος Δ. Ἀφεζόλου καί μαρτυρῶ /

Ηλίας Δ. Αφαζόλου μαρτυρῶ /

Ναοὺμ Θ. κατηχτήης μαρτυρῶ /

Περιοι Ευθ. Φαντη μαρτυρῶ /

147. Ἐπιστολή 24.6.1924 πρὸς τὴν Ἱερὰν Μονὴ Προφῆτου Ἡλία:

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 24 Ἰουνίου 1924 /

*Ἄγιε Ἡγούμενε καὶ κύριοι ἐπίτροποι / τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἡλίας,
/ Ἡ οἰκία τὴν ὁποίαν ἡ ἱερὰ Μονὴ ἔχει ἐδῶ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν κατοικῶ ἐγὼ /
σχεδὸν κινδυνεύει νὰ πέσῃ καὶ θά / εἶχε πέσει, ἂν δὲν ἐφρόντιζα κάθε / ὥρα
καὶ στιγμή νὰ τὸ ἐπισκευάζω / διὰ τὰς ἐπισκευὰς δὲ ταύτης ἔχω / δαπανήσει
τρεῖς λίρας, τὰς ὁποίας / μὲ πολλὰς καὶ κοπῶδεις ἐργασίας / εἶχε βγάλει.
Ἐφέτος λοιπὸν / θά μείνω χωρὶς ψωμί. Διὰ τοῦτο / σᾶς παρακαλῶ θερμῶς,
ὅταν ἔλθῃ / ὁ καιρὸς τοῦ ἀλωνίου, νὰ μοῦ στεί-/λετε 150 ὀκάδες σιτάρι, διὰ νὰ
μὴ ἀποθᾶ-/νω τῆς πείνας τώρα εἰς τὰ γηρατεῖα / διότι ἡ ἐργασία μου δὲν
ἐπαρκεῖ εἰς / διατροφὴν μου. /
Σᾶς προσκυνῶ ἡ δούλη σας /
Ἰσακίτσα /*

Ἡ ἱερὰ Μονὴ Προφῆτου Ἡλιοῦ Χοτοσίσσης ὑπῆρχε ἕως τὸ 1967 ἐπάνω
στό βουνό τῆς Χοτοσίσσης ὄχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ χωριό. Στὴ δικτατορία τοῦ
Χότζα χρησιμοποιήθηκε γιὰ στρατώνας ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Στὰ 1967 ποὺ ἀπηγο-
ρεύθη ἡ θρησκεία στὴν Ἀλβανία ἡ ἱερὰ Μονὴ κατεδαφίσθηκε ὅπως καὶ ἄλλα
παρεκκλήσια καὶ Ἱεροὶ Ναοί. Γλύτωσαν ὁ Ἱερὸς τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων λίγο
ἐπάνω ἀπὸ τὰ τελευταῖα σπίτια τοῦ χωριοῦ. Αὐτὸς χρησιμοποιήθηκε μέχρι τὸ
1994 ὡς φυλάκιο τοῦ ἀλβανικοῦ στρατοῦ ὅπου ἔμεναν μόνιμα στρατιῶτες.
Σήμερα ἐπανῆλθε στὴ λατρεία ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς τῆς Χοτοσί-
σσης. Παραμένουν μὲ λατρεία ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς τῆς Χοτοσί-
σσης. Παραμένουν μὲ ὀλονύκτιες προσευχῆς Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν γύρω
περιοχὴ τῆς Κορυτσᾶς πολλὲς φορὲς γιὰ τὴν ἰασί τους ἀπὸ ψυχικὰ νοσήμα-
τα. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς περιοχῆς εὐλαβοῦνται πολὺ τὸν Ἱερὸ Ναὸ τῶν Ἀγίων
Ἀναργύρων Χοτοσίσσης.

Ὅσο γιὰ τὴν οἰκία στὴν Κορυτσᾶ περιουσία τῆς Ἱ. Μονῆς Προφῆτου Ἡ-
λιοῦ Χοτοσίσσης ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοιπος ἐκκλησιαστικὴ περιουσία τῆς Ὁρθόδο-
ξης Ἐκκλησίας Ἀλβανίας κατασχέθηκε ἀπὸ τὸ κράτος καὶ δόθηκε σὲ ἀνθρώ-
πους τοῦ κόμματος τίς περισσότερες φορὲς καὶ ἐλάχιστες σὲ ἄλλους ἀπλοὺς
πολίτες. Σήμερα ἀποδόθηκε στὴν Ἐκκλησίᾳ ἐλάχιστον μέρος τῆς κλαπείσης
περιουσίας ἀπὸ τὸ κράτος ἡ ἀκόμη διεκδικεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ ἱερὰ Μονὴ Προφῆτου Ἡλιοῦ Χοτοσίσσης ἐπανεκτίσθη τὸ ἔτος 1815 καὶ
κατεδαφίσθη ἀπὸ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστὼς Ἐνβέρ Χότζα τὸ 1974. Εἶχε 40
δωμάτια κελλιά καὶ κάθε δωμάτιο ἀνῆκε καὶ σὲ ἓνα χωριό τῆς περιοχῆς ὅπου
πῆγαιναν οἱ κάτοικοι γιὰ προσκύνημα. Γέροντες τῆς Χοτοσίσσης ἐνθυμήθηκαν
μοναχοὺς τῆς Ἱ. Μονῆς τοὺς κάτωθι:

Τὸν μοναχὸ Δημήτριο Πριφτούλη, τὸν μοναχὸ Σάββα Κοκονόζη, τὸν μο-
ναχὸ Εὐθύμιο Ναοῦμ. Τελευταῖος ἡγούμενος ἦταν ἓνας εὐλαβὴς Γερμανὸς
στὴν καταγωγὴ (κανεῖς δὲν θυμᾶται τὸ ὄνομα) ὁ ὁποῖος συνελήφθη ἀπὸ τὸ
καθεστὼς Ἐνβέρ Χότζα καὶ ἀφοῦ τὸν φυλάκισαν μετὰ οἱ παρτιζάνοι τὸν
ἐκτέλεσαν «χωρὶς ποτέ κανεῖς νὰ μάθῃ γιὰ τὰ βάσανα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου»,

ὅπως χαρακτηριστικά μου ἀνέφεραν αὐτοί οἱ γέροντες στή Χότσιστα.

148. Συμφωνητικό 9.9.1941 μεταξύ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Χοτσι-
στης καί τῆς Ὀλγας Χρίστου Καραβακή, σέ μετάφραση²³ ἀπό τά ἀλβανικά
ὅπου εἶναι γραμμένο:

*Ἡ ὑπογεγραμμένη Ὀλγα Χρίστου Καραβακή ἡ γυναίκα / τοῦ Κώστα
Γιώργη Ἀφεζόλη πού κατοικεῖ στή Χοτσιστα / δηλώνει ὅτι θά ἀναβάλλω ὅλα
τά δικαιώματα ὅσα / ἀφορροῦν τὰ χωράφια μας γιά τό χρέος πού μου / χρω-
στοῦσε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Νικολάου Χοτσιστας / 450 χρυσά Ναπολεό-
ντια, ἐπειδή ἔχω πάρει πολλές / φορές χρήματα (ρῆτρα) καί ὅπως ἔχουμε /
ἀποφασίσει στίς 10.5.1938 μέ τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας / τό ποσοστό πού
ἔχουμε ἀποφασίσει γιά τήν πληρωμή / καί τό τελευταῖο ποσοστό πού πρέπει
νά μέ / πληρώσουν. Ἀποφασίσαμε νά μὴν ἔχω δικαίωμα γιά / τό ποσοστό.
Κάναμε αὐτή τή δήλωση καί τό δέχτηκαν καί / οἱ μάρτυρες καί ἀπό τήν
ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας /*

Χότσιστα 9.9.1941/

ἡ ὑπογεγραμμένη /

Οἱ μάρτυρες εἶναι: / Ὀλγα Χρίστο Καραβακή /

Γιωργος Αφεζόλης /

Νικος Γιάτα /

Ἰωσήφ Πλάκου /

Ὁ μεγαλοπρεπής Ἱερός Ναός Ἀγίου Νικολάου Χοτσιστής εὐτυχῶς λόγω
τοῦ χώρου ἀλλά καί τῆς μεγαλοπρέπειας του δέν κατεδαφίσθη μετά τήν
ἐπιβολή τῆς ἀθεΐας τό 1967 ἀλλά χρησιμοποιήθηκε ἀπό τό μέσον καί πίσω ὡς
αἶθουσα κινηματογράφου καί διαλέξεων κομμουνιστικῆς προπαγάνδας καί
ἀπό τό μέσον καί ἐμπρός ὡς βιβλιοθήκη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος γιά
τήν κώμη τῆς Χοτσιστής. Φυσικά τροποποιήθηκε ὁ ἐσωτερικός χώρος μέ τοί-
χους, ἀφοῦ ἀφαιρέθηκαν τέμπλο, εἰκόνες, γυναικωνίτης, προσκυνητάρια καί
ὅ,τι ἄλλο ἐμπόδιζε στήν καινούργια διαμόρφωση.

Ὁ Ἱερός Ναός ἀπεδώθη στή λατρεία.

Μέχρι σήμερα γίνεται ἀποχωμάτωση, ἀποτερισμός καί λοιπαί ἐργασίαι
πρόσθεται, γιά νά ἀποδοθεῖ ὁ Ἱ. Ναός πλήρης στήν πρώτηρῇ του μορφῇ γιά
τίς λειτουργικῆς ἀνάγκες τῆς Χοτσιστής. Μετά τήν ἐπιβολή ἀθεΐας ἀπό τόν
Ἐνβέρ Χότζα τό 1967 ὁ Ἱ. Ναός Ἀγίου Νικολάου πρωτολειτοργήθηκε τό
1992 ἀπό τόν νῦν ἱερέα π. Παντελῆ Πλιάκου. Ὁ Ἱ. Ναός ἄρχισε νά κτίζεται
τό 1906 καί τελείωσε τό 1926 κατά πληροφορίες τῶν γερόντων τῆς Χοτσιστής.
Ἡ Χότσιστα εἶχε πρὸ τοῦ 1967 τοὺς κάτωθι Ἱ. Ναούς: Ἀγίου Νικολάου,
Ἀγίων Ἀναγύρων Κοσμά καί Δαμιανοῦ, Ἀγίου Κων/νου, Ἀγ. Ἰωάννου,

23. Ἡ μετάφρασις ἐγίνε ἀπό τήν Ἄννα Ζωηφόρου Κράλη, φοιτήτρια τῆς γαλλικῆς γλώ-
σης, ἀπό τή Χότσιστα.

Ἁγίου Ἀθανασίου, Ἁγίας Κυριακῆς, Ἁγίου Δημητρίου, Ἁγίας Παρασκευῆς, Ἁγίου Πέτρου καί τήν Ἱερὰ Μονή Προφήτου Ἡλίου.

Σήμερα διασώθηκαν μόνον οἱ κάτωθι ἱεροί Ναοί: Ἁγίου Νικολάου, Ἀγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καί Δαμιανοῦ, Ἁγίου Κωννου, Ἀγ. Ἰωάννου, Ἀγίας Κυριακῆς.

149. Τό ἡμῖς τοῦ συμβολαίου²⁴ τοῦ Ἱ. Ναοῦ Νικολάου²⁵ Χοτοσίτης ἔτους 1928:

ἀσφάλεια ἀφήνουμε ἐξαγορά (6) κομμάτια στήν περιουσία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέ συμβόλαια μέ ἀντίγραφα γιά τοὺς δύο Νοῦ 5-10 ἡμερομηνία 1 Ἰανουαρίου 1928 τὰ ὅποια κομμάτια εἶναι: ἓνα χωράφι οἰκόπεδο, ἓνα χωράφι οἰκόπεδο, ἓνα μαγαζί μέ πλευρά οἰκοπέδου-κῆπου, ἓνα ἄλλο μαγαζί μέ κῆπο καί τό ἕκτο κομμάτι ἓνα μαγαζί πού συνορεύει μέ γείτονες ὅλα αὐτά μαζί καί τό κόστος ὅλων αὐτῶν ὅπως γράφουμε καί στό δευτέρῳ (πρακτικό) μαζί μέ αὐτό τό συμβόλαιο καί τό δευτέρῳ (πρακτικό) θά τό παραδίνουμε σέ αὐτοὺς πού μᾶς ἔχουν τό δικαίωμα (ἀπόλυτο) νά ἔχουν ἐνέχυρο ὅλα αὐτά τὰ (6) ἔξι κομμάτια πού ἀναφέραμε παραπάνω τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Τὰ ὅποια μετὰ θά εἶναι περιουσία τοῦ δανειστή ἀλλά θά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἔχουν μιά ἀσφάλεια ἀπόλυτη.

Ὅλο τό κείμενο εἶναι στά ἄλβανικά καθ' ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μετὰ τό 1920. Ὅπισθεν τοῦ μισοῦ αὐτοῦ συμβολαίου ἔχουμε τίς κάτωθι ὑπογραφές:

Λάμπη Χουράτι	(γραμμένο ἄλβανικά)
θέσις τεσσάρων / Ντώνη Σωτήρη	(γραμμένο ἄλβανικά)
ἄλβανικῶν ἐθνοσήμων / δυσσανάγνωστο σύμπλεγμα	
»	»
Μιχάλ Ρέξη	(γραμμένο ἄλβανικά)
Κρίστο Φ. Ντορτολῆς	(γραμμένο ἄλβανικά)
Νικόλας Πόπρας	(γραμμένο ἑλληνικά)
Θύμη Ντιμονίδης	(γραμμένο ἄλβανικά)
Νικόλας Σκούρτης	(γραμμένο ἄλβανικά)
Κωνστ/νος Πόπλες	(γραμμένο ἑλληνικά)
Ηλία Κελέτσι	(γραμμένο ἄλβανικά)
Βαγγέλ Ματκούλη	(γραμμένο ἄλβανικά)
Παντελεήμων Πύρο Κώτση	(γραμμένο ἄλβανικά)
Πανη Πλιάκου	(γραμμένο ἄλβανικά)

24. Τό συμβόλαιον μετέφρασε ἡ φοιτήτρια Ἄννα Ζωηφόρου-Κράλη.

25. Τό συμβόλαιον ἀνήκει στό ἀρχεῖον τοῦ Σωτηρίου Θ. Κράλη, πού ἐπὶ χρόνια ἦταν ἐπίτροπος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου καί ὁ ὁποῖος διέσωσε ὅλο τό ἀρχεῖο τοῦ Ἱ. Ναοῦ καί τό παρέδωσε πρό τοῦ θανάτου του στήν Ἱερὰ Μητρόπολη Κορυθαῖς.

Ἀπό τήν παρουσίασι τῆς διασωθείσης βιβλιοθήκης τοῦ Σωτηρίου Θεοδώρου Κράλη ἐξάγουμε πολλά στοιχεία γιά τό χωριό Χότσιστα. Ἡ Ἀστική Σχολή Χοτσίστης πού κατηργήθη μετά τήν ἐνσωμάτωσι τοῦ χωριοῦ στό νεοσύστατο ἄλβανικό κράτος ἔδωσε πολλούς μορφωμένους στήν κρατική μηχανή. Ἡ ὥθησι στά γράμματα καί τόν πολιτισμό γιά τό χωριό ἦταν μεγάλη. Παρά πολλοί ἀπόφοιτοι τῶν Πανεπιστημίων Ἀλβανίας καταγόμενοι ἀπό τή Χότσιστα στελεχώνουν ἀκόμη σήμερα τό ἄλβανικό κράτος ἢ εὐρίσκονται ἐργαζόμενοι στήν Ἑλλάδα ὡς πολιτικοί μηχανικοί ἢ τοπογράφοι²⁶. Ὁ Θεόδωρος, ὅπως συμπεραίνεται, κατεῖχε σημαντικά τήν ἑλληνική παιδεία καί διά τοῦτο τόν υἱό του Ζωηφόρο τόν προώθησε στά γράμματα. Εἶναι σήμερα γεωπόνος καί ἔχασε τήν ἐργασία του στήν κοινότητα Χοτσίστης, γιατί ἡ κόρη του Ἄννα λειτουργεῖ τό Ἑλληνικό Φροντιστήριο Χοτσίστης, ὁπότε μπῆκε στό στόχαστρο ἀνθελληνικῶν κύκλων τοῦ χωριοῦ πού σκοπίμως δέν ἀναφέρω. Ὅλη ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ἓνα ἐλάχιστο δείγμα πολιτισμοῦ πού ἀπέμεινε ἀπό τήν ἀνθοῦσα ἄλλοτε ἑλληνική κωμόπολι τῆς ἐπαρχίας Κορυτσᾶς τῆς ὁμορφῆς Χοτσίστης πού σήμερα ξεγυμνώθηκε στήν προσπάθεια τῆς πλήρους ἐξαλβανισεώς της ἀπό τό 1920 καί ἐντεῦθεν.

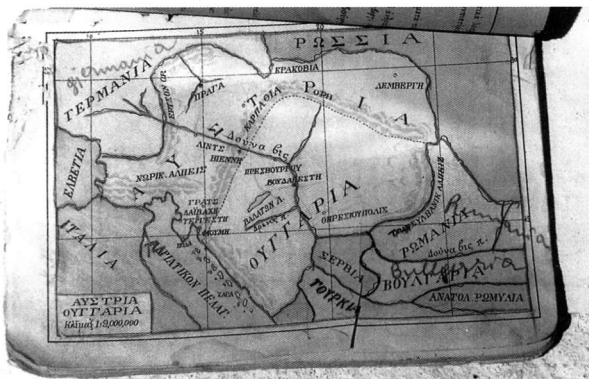
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

26. Εἶναι οἱ ἀδελφοί Μπίνο πού ἐργάζονται στή Θεσσαλονίκη, ἐνῶ ὁ Δημήτριος Μπίνος ἐργάζεται σήμερα στή Χότσιστα ὡς τοπογράφος.

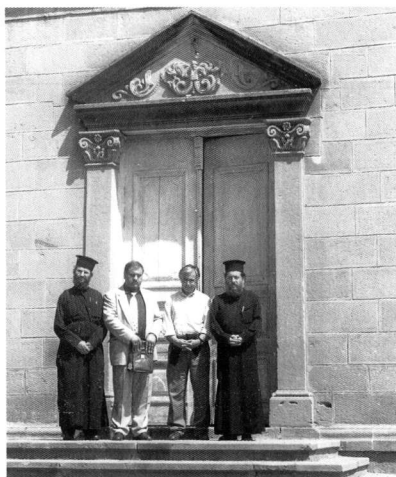
SUMMARY

Eleftherios Karakitsios, *Books of Old Editions from the Sotirios Bortsis's or Kralis's Private Collection in Hotsista, Koritsa.*

The town of Hotsista is ten kilometers from Greek-Albanian borders on the side of Albania. When the Albanian State was formed in 1912-1914, Hotsista together with a substantial part of Northern Epirus passed under Albanian command. The town populated by Greeks held an Urban School from the mid- 19th century till the early 20th century. Many of the Greeks were successful in their academic pursuits and came to hold senior offices of the Albanian State. St. Nikolaos's Church's council established a bank (Lasso) in the town. Numerous contracts that the bank made with Hotsista's residents in conjunction with various informative remarks known as entymises (ἐνθυμίσεις) can be found in Bortsis's collection. Contracts and entymises in the volumes of the collection total up to 152. He managed to store and keep them in fine condition, saving them from destruction. Considering that these documents were forbidden by Enver Hoja's communist regime, we can be sure that Bortsis protected them by risking his life. I hold these documents to be of great historical importance and this is why I chose to base my project on them.

Εἰκ. 3. Ἀπὸ τὴν «Γεωγραφία Κορυτσαῖς (...)» τὸ ὑπ' ἀρ. 118 βιβλίον τῆς παρούσης. Ἐδῶ καταφαίνεται τὸ ἐφήμερο κράτος «Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας» ποῦ ἐνσωμάτωσε ἡ Βουλγαρία μὲ πραξικόπημα.

Εἰκ. 4. Ι. Ν. Ἁγίου Νικολάου Χοτοσίτης (Hoçisht). Λεπτομέρεια νότιας εἰσόδου μὲ τὰ σκαλιστά θυροστόμια ἀπὸ ντόπια πέτρα. (Φωτ. π. Ἐλευθ. Καρακίτσιος, 2002). (Ἐπὶ τῆς εἰσόδου, ὅπως βλέπομε ἐξ ἀριστερῶν πρῶτος ὁ π. Παντελῆς Πλιάκου, ἱερεὺς Χοτοσίτης, ὁ Ἰω. Μανίκας, νῦν ἱερεὺς στὸν Βόλο, ὁ κ. Ἰθαν. Καραθανάσης, καθηγητὴς Α.Π.Θ., ὁ π. Σπύρος Κατούνης ἀπὸ τὴν Κορυτσᾶ, 10.7.2002).